

ΤΙΜΩΝΤΑΣ ΤΗ ΜΝΗΜΗ των πεσόντων στις μάχες της Μανωλιάσας

Τρίτη 21η Φεβρουαρίου 2023

Σαν σήμερα πριν από 110 χρόνια απελευθερώθηκαν τα Ιωάννινα. Αυτές τις μέρες ο νους μας πηγαίνει ευλαβικά στους μάρτυρες της απελευθέρωσης, τους γνωστούς μας ήρωες και ιδιαίτερα τους αγνώστους, που με τις θυσίες τους ανάστησαν την πατρίδα μας!

Με ιερή συγκίνηση, ευλάβεια και υπερηφάνεια αποτίουμε φόρο τιμής προς όλους εκείνους που πολέμησαν, τραυματίστηκαν, θυσιάστηκαν και αποτίναξαν τον ζυγό, μας ελευθέρωσαν και διπλασίασαν την Ελλάδα. Η απελευθέρωση της Ηπείρου κόστισε πολύ αίμα.

Εις μνήμην των ελευθερωτών μας αντί να γίνει αναφορά στο χρονικό της απελευθέρωσης προτίμησα τη δημοσίευση ημερολογίων, επιστολών και διηγήσεων. Μέσα από το πρωτογενές υλικό ζωντανεύει η καθημερινή ζωή στο μέτωπο, με τις πορείες, τις μάχες και τις ανάγκες τους. Καθίσταται σαφές ότι εκτός από την ύπαρξη του εχθρού, έντονα είναι τα προβλήματα τροφής, στέγης, η κακοκαιρία, οι κακουχίες και πολλά άλλα που ανασυνθέτουν τη ζωή των αγωνιστών στο μέτωπο, έτσι όπως την βίωσαν οι ίδιοι.

Συνέχεια στη σελ.: 3



Πέθανε ο δήμαρχος Ιωαννίνων Μωυσής Ελισάφ



Σε ηλικία 69 ετών έφυγε από τη ζωή ο Δήμαρχος Ιωαννίνων, Μωυσής Ελισάφ. Ο Μωυσής Ελισάφ γεννήθηκε στα Ιωάννινα, 17 Ιουλίου 1954 και απεβίωσε Ιωάννινα, στις 17 Φεβρουαρίου 2023, νικημένος μετά από σύντομη μάχη από τον καρκίνο.

Συνέχεια στη σελ.: 6

Νέος δήμαρχος Ιωαννίνων ο Δημήτρης Παπαγεωργίου



Ο Δημήτρης Παπαγεωργίου αναδείχθηκε νέος δήμαρχος. Ο μέχρι τώρα Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου είναι ο νέος Δήμαρχος Ιωαννίνων. Η διαδικασία εκλογής ολοκληρώθηκε από τους δημοτικούς συμβούλους της παράταξης «Γιάννενα - Νέα Εποχή».

Συνέχεια στη σελ.: 7

Γνωριμία
με τα μνημεία
των Ιωαννίνων

Συνέχεια στη σελ.: 5

Οι αξιώσεις της Τουρκίας
για τα νησιά του Αιγαίου
κατά την διάρκεια του Β' Παγκ. Πολέμου

Συνέχεια στη σελ.: 8

Αλληγορία
της Θάλασσας

Συνέχεια στη σελ.: 12

Η Μεγάλη
Εβδομάδα

Συνέχεια στη σελ.: 13

Κάθε μανούε' στον τόποτ' μοσκοβολάει καλύτερα



Κοινωνικά

Γάμος

Στις 3 Σεπτεμβρίου 2022 ο Νίκος Ντάφλος γιος της Ανθούλας και του Αγαθοκλή ήλθε εις γάμου κοινωνία με την εκλεκτή της καρδιάς του Αικατερίνη του Γεωργίου Σαμαρά. Το μυστήριο τελέστηκε στον ιερό ναό Αγίου Γεωργίου Μανωλιάσσης. Τα στέφανα άλλαξε ο παράνυμφος Γιώργος Π. Νάκος. Ακολούθησε δεξίωση στο Crystal Palace.



Ανακοίνωση - Υπενθύμιση

Ελλιπής παράθεση των κοινωνικών γεγονότων, δεν οφείλεται σε πρόθεση των συντελεστών της εφημερίδας, αλλά σε έλλειψη ενημέρωσης. Παρακαλούμε να μας ενημερώνετε, ώστε να αποφεύγονται παραλήψεις.

Ευχαριστίες

Αγαπητοί φίλοι και αναγνώστες της εφημερίδας μας, όπως διαπιστώσατε από το προηγούμενο φύλλο, η εφημερίδα μας άλλαξε όψη και αυτό οφείλεται στην εξαιρετική γραφίστριά μας Ράνια Κολιού, κόρη της Χρυσάνθης και του Γεωργίου. Η Ράνια με την 20χρονη εμπειρία της, με αγάπη και αισθητική, σχεδίασε μια ζηλευτή εφημερίδα. Εκφράζω τις θερμές μου ευχαριστίες στη Ράνια, για την πολύτιμη προσφορά της, την ουσιαστική της στήριξη και τη σημαντική της συνεργασία.



Η ΛΑΜΠΡΗ

Για μια ακόμα φορά, με τη χάρη του Θεού, οδεύουμε στην Αγία και Μεγάλη Εβδομάδα, στην ιερότερη εορτολογική περίοδο του έτους. Το χριστιανικό Πάσχα ή κοινώς «Πασχαλιά», ή ελληνοπρεπώς «Λαμπρή», είναι η μεγαλύτερη εορτή της Ορθοδοξίας.

Η εβδομάδα πριν το Πάσχα (από την Κυριακή των Βαΐων το βράδυ μέχρι το Μ. Σάββατο) ονομάζεται «Μεγάλη», Τι λέμε έτσι, όπως λέει ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος, όχι γιατί έχει περισσότερες μέρες ή ώρες από τις άλλες εβδομάδες, αλλά γιατί τα γεγονότα όπου τελούνται και βιώνονται στους Ιερούς Ναούς είναι κοσμοσωτήρια για τον άνθρωπο! Καθεμιά από τις μέρες της Μεγάλης Εβδομάδας είναι αφιερωμένη σε κάποιο πρόσωπο ή γεγονός. Η υμνολογία και τα αγιογραφικά αναγνώσματα, ιδιαίτερος κατανοητικός, συνταιριάζουν και μας βοηθούν να κατανοήσουμε και να βιώσουμε αληθινά τα Πάθη και την Ανάσταση του Κυρίου.

Καμιά ακολουθία δεν αγγίζει τόσο την ανθρώπινη ψυχή και δέν τη συνταράζει τόσο, όσο οι ακολουθίες των Παθών. Κάθε βράδυ, επί μια βδομάδα, παρακολουθούμε και βιώνουμε με κατανόηση το Θείο Δράμα. Η πορεία θριαμβική, επιβλητική, γαλήνια, με άφθαστη υπομονή, ανάμεσα στις περιπέτειες και τους διασυρμούς. Η αναπαράσταση των σκηνών, αιώνες τώρα, φέρνει στα πρόσωπα και στις ψυχές των πιστών, που γεμίζουν τις εκκλησίες, τη συντριβή και την ταπείνωση, και την ελπίδα από τό άλλο μέρος. Από την κατανύξη μάς οδηγεί στην ψυχική ανάταση και από την υποβολή στο θάυμα.

Το φως της Ανάστασης» είναι η χαρά και ο θρίαμβος της ζωής.

Η Παράδοση μακραίωνη, και συνεχίζεται, όχι από σεβασμό μονάχα ή συνήθεια, αλλά από ανάγκη ψυχική, που οδηγεί στο λαμπρότερο πανηγυρισμό της εορτής των εορτών. Αναστάσεως ημέρα και λαμπρυνθώμεν λαοί.

... Αυτή η ημέρα ήν έποίησεν ό Κύριος, άγαλλιασώμεθα και εύφρανθώμεν έν αύτῃ". ... "Άς διαλέξουμε φέτος την έσωτερική χαρά και έλπίδα κι άς είμαστε σίγουροι ότι τό «θανάτω θάνατον πατήσας», ίσχύει και γιά μäs και γιά όλους, και νά γευτοϋμε όλόψυχα αύτή τη χαρά τῆς άλλης βιοτῆς! Άλλωστε, αύτή ἦταν, είναι και θα είναι ή άγκυρα τῆς έλπίδας μας! ...

Είναι Πάσχα, Ανάσταση, Λαμπρή! Χαρείτε! Χαράν μεγάλην

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΜΑΝΩΛΙΑΣΣΙΤΩΝ

17ης Νοεμβρίου 35,
Τ.Κ. 17455 Άλιμος

ΙΔΡΥΤΗΣ:
ΚΩΣΤΑΣ Π. ΓΙΩΤΑΚΗΣ
(Φεβρουάριος 1992)

ΕΚΔΟΤΗΣ & ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ:
ΚΩΣΤΑΣ Π. ΓΙΩΤΑΚΗΣ

Graphic Designer:
ΡΑΝΙΑ Γ. ΚΟΛΙΟΥ
info@raniik.gr

Επιστολές, συνεργασίες
κ.λπ. να στέλνονται
στις διευθύνσεις:
ΓΙΩΤΑΚΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
Ρήγα Φεραίου 41
Τ.Κ. 16674 - Α. Γλυφάδα
τηλ.- fax: 210 9852 198
e-mail: kpgiotakis@yahoo.gr

ΓΙΩΤΑΚΗ ΧΡΥΣΟΥΛΑ
Κύπρου 8
Τ.Κ. 19200 - Ελευσίνα
τηλ.: 210 5548 330

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή ολόκληρου ή μέρους από τα περιεχόμενα της έκδοσης χωρίς την έγγραφη άδεια του διευθυντή της εφημερίδας. Παρακαλούμε τα κείμενα που θα αποστέλλονται για δημοσίευση στην εφημερίδα, να είναι καθαρογραμμένα. Οι αρθρογράφοι φέρουν την ευθύνη των κειμένων τους.

Μπορείτε να μας στέλνετε όλα τα κοινωνικά γεγονότα προς δημοσίευση στη διεύθυνση:
kpgiotakis@yahoo.gr

ΤΙΜΩΝΤΑΣ ΤΗ ΜΝΗΜΗ των πεσόντων στις μάχες της Μανωλιάσας

Μέσα από τις επιστολές καταλαβαίνεις το χαρακτήρα των ανθρώπων κάτω από δύσκολες συνθήκες αλλά και τη στάση τους απέναντι στα προβλήματα που αντιμετώπιζαν. Οι προσωπικές αφηγήσεις των αγωνιστών, μας βοηθούν να μπούμε στη θέση τους, να κατανοήσουμε καλύτερα το χαρακτήρα τους, τα συναισθήματα που βίωναν στις κακουχίες του πολέμου και να αντιληφθούμε τη νοοτροπία και το φρόνημά τους.

Ο Κύπριος Μιχάλης Στιβαρός έγραφε στο συγγενή του, αλλά και καθηγητή του στο ημιγυμνάσιο Λεμεσού Κλεόβουλο Μυριανθόπουλο: «Ότι αισθάνομαι τας ημέρας αυτές που έγινα στρατιώτης δεν το ησθάνην ποτέ. Αισθάνομαι ότι εδιπλασιάσθη το σώμα μου και η ψυχή μου. Είμαι ακούραστος μεθ' όλον τον βαρύν οπλισμόν. Η Κυπριακή φοιτητική ομάς, εστέ βέβαιος ότι, θα τιμήση και πατρίδα και γονείς και εκπαιδευτήρια, από τα οποία εδιδάχθημεν τον μέγα πατριωτισμόν. Δεν ξεύρω από πού πλέον θα σας γράψω».

Ο ταγματάρχης Βελισσαρίου για να δείξει στους Τούρκους αξιωματικούς ότι ήδη ο ελληνικός στρατός έφθασε προ των πυλών των Ιωαννίνων διέταξε τον λοχαγό Κωστούλη: «Κύριε Λοχαγέ να διατάξεις να ανοίξει στην πεδιάδα η γραμμή μας ίνα διέλθωμε μετά της επιτροπής της παραδόσεως των Ιωαννίνων». Ο λοχαγός οξυδερκής, αντελήφθη τον υπαινισμό του Διοικητού του Τάγματος και ετοιμόλογα απάντησε: «Διέταξα ήδη κύριε Διοικητά να ανοίξωσιν όλα αι γραμμάι!» Έδωσε την απάντηση αυτή μολονότι γνώριζε ότι ουδείς Έλληνας στρατιώτης ευρίσκετο στην πεδιάδα των Ιωαννίνων. Μετά τον διάλογο αυτόν ο Βελισσάριος ανεχώρησε για Εμίν - Αγά μαζί με την επιτροπή παραδόσεως, προς συνάντηση του Γενικού Αρχηγού Κωνσταντίνου. Εκείνος χαιρετίζοντάς τον του είπε: «Καλώς τον Γιάννη» και κατόπιν χαμηλοφώνως πρόσθεσε: «Θέλεις φίλημα, αλλά θέλεις και δέσιμο!» υπαινικσόμενος το παράτολμο του εγχειρήματος του Βελισσαρίου. Όλα αυτά έλαβαν χώρα κατά τη νύκτα της 20ης προς την 21η Φεβρουαρίου 1913...

Επιστολή του δημάρχου Λεμεσού Χριστόδουλου Σώζου προς τη σύζυγό του Ερμιόνη (απόσπασμα), Λευκωσία, 16 Οκτωβρίου 1912:

Έρμα μου, Σου γράφω την παρούσαν μου από την Λευκωσίαν, είδα τούς δικούς σου. Όταν θα λάβης την παρούσαν μου θα είμαι μακράν σου και του υιού μου δια την υπηρεσίαν της πατρίδος. Ημείς έχωμεν καθήκοντα τα οποία ουδεμία δύναμις, ουδέ φίλτρον πρέπει να εμποδίζη από το να ενασκώνται. Αν είμεθα ηγέται των υποδούλων λαών, οφείλομεν δια του παράδειγμάτος μας και της θυσίας μας να τούς παιδαγωγώμεν, όπως και εκείνοι γίνωσιν άνθρωποι συναισθανόμενοι τα καθήκοντά των. Μη κλαίει και μη στεναχωρού, διότι εκείνος ο οποίος πηγαίνει εις την υπηρεσίαν της πατρίδος του δεν πρέπει να πηγαίη με τέτοιαις σκέψεϊς, ότι αφίνει πίσω του την δυστυχίαν. Η σύζυγος ενός Σώζου δεν πρέπει να συμπεριφερθή εις τοιαύτην περίπτωσιν ως η σύζυγος ενός κοινού ανθρώπου. Έπειτα οφείλεις να έχης αυτό υπ' όψιν σου, ότι αν έμεινα στην Λεμεσόν αιμασμένος στην συνειδήσιν μου, δεν θα έζων ούτε εγώ αλλ' ούτε σύ ευτυχής, θα νοσθάνομην πάντοτε ότι εσύ

είσαι το εμπόδιον και θα σας εμίσουν. Ενώ τώρα φεύγω με λύπην που σας αφήνω, αλλά και με την ελπίδα, ότι θα επανέλθω να σας εύρω.

Ο Κωνσταντίνος Καλλάρης πολεμούσε με τους στρατιώτες του σε δύσκολες και αντίξοες συνθήκες. Μαζί του και ο μεγάλος του γιός ο Σπύρος. Λίγους μήνες πριν, ο Στρατηγός και πρώτος διοικητής της απελευθερωμένης Θεσσαλονίκης είχε βιώσει τη χαρά απελευθέρωσης της Μακεδονίας και όπως προκύπτει από τις μαρτυρίες των απογόνων του, πολεμώντας στην Ήπειρο θεωρούσε θέμα ηθικής στρατηγικής και τιμής και οι Ηπειρώτες να «ανασάσουν» ελεύθεροι. Η απελευθέρωση της Ηπείρου όμως ήταν η σημαντικότερη στιγμή στη ζωή ενός πατέρα που είδε τον γιό του να πέφτει στη μάχη υπέρ της πατρίδας. Η είδηση ότι ο γιός έπεσε στη μάχη αλλά και ο τρόπος που ο Κ. Καλλάρης συνέχισε τον πόλεμο και περίμενε την ανακωχή της νύχτα για να θρηνήσει το παιδί του, δημοσιεύθηκε στις εφημερίδες της εποχής και συγκλόνισε την κοινή γνώμη. Ο γιός του στρατηγού Σπύρος γεννήθηκε στην Κέρκυρα το 1899 και σκοτώθηκε στη Μανωλιάσσα στις 7-12-1912.

Σπύρος Καλλάρης

Παραθέτουμε ένα απόσπασμα:

Για να γνωρίσουμε την ευσυνειδησία, τον πατριωτισμό, το υψηλό ήθος, την αυτοθυσία στην εκτέλεση του καθήκοντος και το μεγαλείο της ψυχής των πολεμιστών του Μπιζανίου, αρκεί να αναφέρουμε το τραγικό συμβάν με το στρατηγό Κων/τίνο Καλλάρη και το γιο του ανθυπολοχαγό Σπύρο Καλλάρη.

Ο Στρατηγός Καλλάρης ήταν διοικητής της 2ης Μεραρχίας που ήρθε από τη Μακεδονία τον Νοέμβριο του 1912. Ο γιος του Σπύρος Καλλάρης ήταν Ανθυπολοχαγός που υπηρετούσε στην ίδια Μεραρχία. Ο Ανθυπολοχαγός Καλλάρης για αρκετές ημέρες είχε υψηλό πυρετό και ο γιατρός δεν του επέτρεπε να λάβει μέρος στις μάχες. Ο πατέρας του, όμως, στρατηγός επέτρεψε στο γιο του να φύγει από τη σκηνή και να λάβει πάλι μέρος στον αγώνα.

Είχε σκοτωθεί ο λοχαγός του και ο ανθυπολοχαγός Καλλάρης ανέλαβε τη διοίκηση του λόχου του. Σε λίγο άρχισε η επίθεση. Οι άνδρες του λόχου άρχισαν να ζαλίζονται από τις σφαίρες και τις οβίδες που έπεφταν βροχή. Ο νέος Καλλάρης σηκώνεται όρθιος, σύρει το σπαθί του, ορμά εμπρός και παρασύρει πλέον το λόχο του με ενθουσιασμό στην ηρωική επίθεση. Μια σφαίρα βρήκε τον ανθυπολοχαγό στο μέτωπο και τον σκότωσε.

Ο Στρατηγός με σκυθρωπή σοβαρότητα άκουσε την ιστορία του θανάτου του παιδιού του. Κατόπιν ερώτησε: «Τον έχετε εδώ; Χωρίς να απαντήσει ο επιτελάρχης οδήγησε τον Στρατηγό στη σοφό του γιου του. Ο Καλλάρης έβγαλε το πηλίκιό του... σκύβει, ασπάζεται το αιματωμένο μέτωπο του παιδιού του και λέει με μεγάλη ηρεμία: «Η ημέρα αυτή, παιδί μου, είναι ημέρα ευτυχίας διά τον στρατηγόν και δυστυχίας διά τον πατέρα. Ανθυπολοχαγέ Καλλάρη, εξετέλεσες λαμπρά το καθήκον σου. Εύγε! Αιωνία σου η μνήμη, παιδί μου!» Και επανέλαβαν οι παρευρισκόμενοι με δάκρυα: «Αιωνία σου η μνήμη». Ο Στρατηγός στράφηκε κατόπιν προς τον υπολοχαγό Τσακμάκη και του είπε: «Φρο-



Σπύρος Καλλάρης

ντίσατε, παρακαλώ, διά την κηδείαν του παιδιού μου». Έπειτα είπε στον δεκανέα που τον ακολουθούσε: «Φέρε μου τη φοράδα μου. Οι κύριοι αξιωματικοί επί των ίππων τους!». Έφυγαν όλοι καλπάζοντας γιατί σε λίγο θα άρχιζε η μάχη. Ο Στρατηγός όλη την ημέρα διπύθνε τη μάχη, που ήταν μια από τις πιο πεισματώδεις μάχες όλου του πολέμου. Το βράδυ αργά επέστρεψε στη σκηνή, όπου είχαν ετοιμάσει το νεκρό. Κατέβηκε από το άλογό του, μπήκε μέσα στη σκηνή, έσφιξε το μέτωπό του και έκλαψε σαν πατέρα, σαν άνθρωπος, αφού σαν στρατηγός εξετέλεσε σπαρτιατικότητα το καθήκον του...

Στις 17 Ιουνίου 1913 ο γενναίος αυτός στρατηγός έδωσε τους Βουλγάρους από τη Θεσσαλονίκη που των απειλούσαν.

Η πόλη των Ιωαννίνων ετίμησε τον Στρατηγό Κων. Καλλάρη, δίνοντας το όνομά του σε μια από τις οδούς της πόλης.

Πολλά είναι τα διδάγματα που μας κληροδότησε ο Στρατηγός Κ. Καλλάρης με την υποδειγματική συμπεριφορά του ως στρατηγός και ως άνθρωπος. Ο Στρατηγός θα μάθει την είδηση, θα σπεύσει για λίγα λεπτά να προσκυνήσει τη σωρό του παιδιού του και αμέσως μετά θα συνεχίσει τη μάχη. Η περιγραφή της σκηνής στα απομνημονεύματα πολλών αυτοπτών μαρτύρων, είναι συγκλονιστική. Η απελευθέρωση της Ηπείρου όμως ήταν η σημαντικότερη στιγμή στη ζωή ενός πατέρα που είδε τον γιό του να πέφτει στη μάχη υπέρ της πατρίδας. Κατά τη είσοδο της μεραρχίας του στα Ιωάννινα οι αρχές της πόλης, για να τον τιμήσουν, του χάρισαν ένα γιαταγιάνι.

Γράμμα του δικηγόρου Παναγιώτη Καρελά από τους Αγριάνους Λακωνίας, οποίος υπηρέτησε ως δεκανέας στους Βαλκανικούς Πολέμους:

«Τα πήραμε τα Γιάννενα. Τα πήραμε με την λόγχη προς δόξα του ελληνικού στρατού. Σαν ανάμνηση έχω και μια σύμπτωση, ότι έριξα την τελευταία βολή. Μετά καθαρίσαμε τα πυροβόλα και τα στεφανώσαμε με δάφνες. Όσοι πενούσαν τα φιλούσαν, έκοβαν συγκινημένοι φύλλα και τα 'βαζαν στις τσέπες τους. Την άλλη μέρα μπήκαμε κι εμείς στην πόλη. Οι Έλληνες, ντυμένοι με φράγκικα ή ηπειρώτικα, ανέμιζαν τις σημαίες και πανηγύριζαν. Πολλοί Τούρκοι αιχμάλωτοι. Μερικοί μας πλησίαζαν και άπλωναν τα χέρια ζητώντας εκμύκ (ψωμί). Κι εμείς τους δίναμε όσο είχαμε».

Απόσπασμα από το βιβλίο του Λεωνίδα Ι. Παρασκευοπούλου, Αναμνήσεις 1896-1920, σελ. 148:

Ήρξατο ο κατά 'Μπιζανίου φοβερός κανονιοβολισμός διαρκέσας μέχρι της 7% νυκτερινής ώρας. Καθ' όλην την νύκτα εβάλλοντο οι Τούρκοι εκ περιτροπής καθ' ωρισμένα διαστήματα από διαφόρους πυροβολαρχίας. Οι Τούρκοι ασθενώς απήντων και λόγω των απωλειών των αλλά και ένεκα της ολοέν μειώσεως των πυρομαχικών των. Όλη η προσοχή των, εστρέφετο προς το δεξιόν μας, διότι απ' εκεί ενόμιζον ότι θα λάβη χώρα η κυρία επίθεσις, προς τούτο δε μετέφερον εκεί και δυνάμεις εκ του δεξιού των. Ούτω την νύκτα της πρώτης ημέρας του ενεργηθέντος κανονιοβολισμού το ορισθέν απόσπασμα καλώς εκτέλεσαν την εντολήν του επλησίασε το οχυρόν Άγιος Νικόλαος, χωρίς ο εχθρός να το αντιληφθή και κατέλαβεν αυτό πριν ή οι Τούρκοι προλάβωσι ν' αμυνθώσι. Έκ τούτων τινές εφρονεύθησαν, άλλοι έφυγαν και κατήλθον προς την πεδιάδα των Ιωαννίνων και άλλοι συνελήφθησαν. Ευθύς δε από την πρωίαν της επομένης ήρξατο μέρος του Πεζικού ημών του αριστερού να κατέρχεται προς την πεδιάδα των Ιωαννίνων και να βαδίζει κατά της πόλεως.

Συνεχίζουμε με επιστολές του Λεωνίδα Ι. Παρασκευοπούλου προς τη συζύγο του:

Εμίν Αγά Δευτέρα 10/12/12

«... Κουλίτσα μου, ο πόλεμος αυτός καθ' εαυτόν είναι τραχύς, σκληρός, αλλ' όταν επιπροστίθενται και άλλοι δυσχέρειαι, πρέπει να έχη σιδηράν δύναμιν... Τι να σοι διηγηθώ... οι πλείστοι είναι ασθενείς. Ο Ραχήλοβιτς ο καυμένος έχασε σχεδόν τον έναν οφθαλμόν, δεν γνωρίζω από τι. Άλλοι υποφέρουν, άλλοι κρυώνουν, τρέμουν... πεινούν...»

Εμίν Αγά Δευτέρα 13/12/12

«... Ήρχισα να αηδιάζω και την τροφήν εδώ, προ παντός το ψωμί. Μίας τροφήν την ημέραν τρώγω. Φαίνεται ότι αδυνάτισα, δηλαδή έπεσε η στομάχα μου. Τούτο το κρίνω από το παντελόνι που μου πέφτει. Έτσι, θα είμαι και πιο κομψός, καλή μου γυναικούλα...»

Εμίν Αγά Δευτέρα 15/12/12

«... Πρέπει να αλλάξει ολόκληρον το Αρχηγείον. Βασιλεύει η ανικανότης, τους απατά δε διαρκώς τηλεγραφών ψευδώς και αποκρύπτων

την αληθήν κατάστασιν ...»

Εμίν Αγά Δευτέρα 20/12/12

«... Συχνά την νύκτα οι σκοποί μας ευρίσκονται παγωμένοι ... Τώρα που σου γράφω, μέσα εις την σκηνή, είναι 7 ή ώρα πρωΐας, έχω φωτιά μέσα και εν τούτοις τα χέρια μου είναι παγωμένα. Αυτήν την ώρα το ψύχος θα είναι -10ο...»

Εκ του παρατηρητηρίου μου έμπροσθεν Μπιζανίου 7/1/13

«... μέχρι των προφυλακών εκυκλοφόρουν πολίται ξένοι, πωληταί κλπ. Εφώνωξα αλλά κατ' ελάχιστον περιωρίσθη το κακόν, η κατασκοπία ενεργείται δια του χειροτέρου τρόπου. Χθες δε, άκουσον άκουσον, ένα camion αυτο μετά του chauffeur διήλθε δια την αμαξιτής οδού και μετέβη εις τους Τούρκους!...»

Εκ του παρατηρητηρίου μου 11/1/13

«... Για να ιδής τι καιρός είναι, τας πέрдикаς τας πιάνομε με τα χέρια. Φαίνεται, κρυώνουν και έρχονται να ζεσταθούν εις τους ανθρώπους. Χθες βράδυ έφαγα μία ...

Εμίν Αγά Κυριακή 13/1/13

«... Ό, τι και σοι έγγραφα εγένετο. Μετά δήμερον φοβερόν αγώνα επανερχόμεθα, ένεκα της ανικανότητος του κρονολήρου², εις ο σημείον είμεθα κατά την έναρξιν. Ευτυχώς ανέλαβε από χθες ο Διάδοχος και επρόλαβε άφευκτον καταστροφήν. Και τον μεν άβουλον (χεσμεντένην)³ απέστειλε Διοικητήν της όης και 8ης Μεραρχίας εις το Κοτρώτι (από τώρα θα το κλαύσωμεν) ... Δια πρώτην φοράν Επιτελείον ήλθε να ιδή το Μπιζάνι⁴...»

Εμίν Αγά Τετάρτη 16/1/13

«... Κλεισμένοι εις την σκηνήν, εις την λάσπην, υγρασίαν κλπ. ... Οιοσδήποτε άλλος Στρατός υφιστάμενος τόσας στερήσεις δεν θα άντεκε. Η βάσις της τροφής είναι η κουραμάνα και αυτή όχι πάντοτε ... δεν πλένεσαι ποτέ, έξις, έχεις ζωύφια, έξις ... όλα είναι συνήθεια ...»

Εμίν Αγά 19/1/13

«... Είναι μεγάλη κακοκαιρία, και όπως και χθες απραξία. Λοιπόν ας καθήσω μέσα εις την σκηνήν μου ... Έτσι περνώ τας νυκτερινάς ώρας, έτσι κάθημαι άμα γυρίζω από την μάχην, μέσα δε η σκηνή, το πάτωμά της, χώμα, λάσπαι, μόνο εις το κρεβάτι μου ένα παλιοτσούβαλο λασπωμένο. Ευτυχώς είμαι καλά, τώρα που πίνω τσάι διαρκώς. Το νερό φαίνεται ότι με ηνώχλει και υπέφερα πολύ από κοιλιακά ... 100 tablettes βισμούθιου, τας εξήντηλσα ... Δεν υπέφερα ποτέ ούτε αίμα, ούτε φλέγματα. Βλέπω τους άλλους όμως και τους λυπούμαι ...»

Εμίν Αγά 19/1/13, 7 μ.μ.

«... Βρέχει, βρέχει, βρέχει, δεν εξήλθον της σκηνής μου σήμερα⁵ ... »

1. Αναφέρεται στο απαράδεκτο γεγονός να επιτρέπεται η ελεύθερη κυκλοφορία ξένων Προξένων, ακόμη και δυνάμεων φιλοτουρκικών όπως η Αυστρία 2,3. sic. 4. Εννοεί το Επιτελείο του Κωνσταντίνου) 5. Αυτό ήταν το 3ο γράμμα της ημέρας

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Συνεχίζουμε την περιήγησή μας στο πάρκο «Λιθαρίτσια». Τα πάρκα είναι χώροι επισκέψιμοι όλες τις ώρες της ημέρας, είναι χώροι για συναναστροφή και ξεκούραση. Δίνεται η αφορμή στον επισκέπτη-περαστικό για αναζήτηση περισσότερων πληροφοριών. Μεταξύ των προτομών έχουμε και θρησκευτικών ηγετών (ανδρών της Εκκλησίας) Μητροπολιτών.



Ευλόγιος Κουρήλας Μητροπολίτης Κορυτσάς

Η προτομή του Ευλόγιου Κουρήλα, είναι κατασκευασμένη από μάρμαρο και φέρει την υπογραφή του γλύπτη Γιώργου Χουλιαρά το 1978. Το εικονιζόμενο πρόσωπο ήταν Ορθόδοξος επίσκοπος της Κορυτσάς στην Αλβανία μεταξύ των ετών 1937 και 1939.

Ο Μακαριστός Μητροπολίτης Κυρός Ευλόγιος Κουρήλας ο Λαυριώτης, [κατά κόσμο Ηλίας Κουρήλας], γεννήθηκε το 1880 στο χωριό Ζήτσια στην περιοχή της Βορείου Ηπείρου και πέθανε στις 21 Απριλίου 1961 στην κωμόπολη Στρατονίκη του νομού Χαλκιδικής. Έλληνας ιερωμένος, με καταγωγή από την Μοσχόπολη και Αλβανική υπηκοότητα, μια από τις σημαντικές φυσιογνωμίες του νεότερου αθωνικού μοναχισμού. Ο Ευλόγιος Κουρήλας ήταν ο τελευταίος Μητροπολίτης Κορυτσάς. Διατέλεσε και Πανεπιστημιακός καθηγητής της Φιλοσοφίας, Ιστοριοδίφης, συγγραφέας θρησκευτικών, ιστορικών και φιλοσοφικών συγγραμμάτων, που διακρίνονταν για τις εθνοφυλετικές του απόψεις.

Η νεκρώσιμη ακολουθία του Μητροπολίτη Ευλόγιου τελέστηκε στις 11:00 το πρωί της 22ας Απριλίου 1961, στον Μητροπολιτικό ναό Αθηνών Θεοστατούντος του αρχιεπισκόπου Αθηνών Χρυσόστομου Β' και ακολούθησε η ταφή του στο Α' Νεκροταφείο Αθηνών σε τάφο που παραχώρησε ο δήμος Αθηναίων.



Παντελεήμων Επίσκοπος Αργυροκάστρου

Η προτομή του Μητροπολίτη Αργυροκάστρου Παντελεήμονος (1890-1969), είναι φιλοτεκνημένη το 1972, από το γλύπτη Κυριάκο Ρόκο και βρίσκεται εμπρός από συστάδα δέντρων και θάμνων, ανάμεσα στις προτομές του Αραβαντινού και του Σούλης.

Ο Μητροπολίτης παρουσιάζεται με αρκετά έντονη στροφή του κεφαλιού προς τα δεξιά και πάνω. Το πρόσωπο του αναπαριστάται πολύ ρεαλιστικά και εκφραστικά, επίσης διακρίνονται καθαρά τα κοσμήματα του. Στην δεξιά πλευρά του έργου υπάρχει χαραγμένη η υπογραφή του γλύπτη και η χρονιά δημιουργίας του: «ΡΟΚΟΣ '72». Η βάση του έργου είναι πανομοιότυπη με τις προηγούμενες.

Ο Μητροπολίτης ήταν μια ξεχωριστή εκκλησιαστική, εθνική και πνευματική φυσιογνωμία. Με τη διαθήκη του δώρισε τη βιβλιοθήκη του στην Ε.Η.Μ., οπότε με τη σειρά της αποφάσισε να τον τιμήσει με την φιλοτέκνηση της προτομής του.

Ο επίσκοπος Παντελεήμων Αργυροκάστρου (9 Ιουλίου 1890 - 24 Μαΐου 1969), κατά κόσμον Χρήστος Κοττύκος υπήρξε κληρικός, θεολόγος, λόγιος καθώς και μια από τις ηγετικές προσωπικότητες του βορειοηπειρωτικού ελληνισμού στην μεταπολεμική περίοδο.



Χρίστος Σούλης

Πρόκειται για μια ορεικάλκινη προτομή που φιλοτέκνησε ο Κυριάκος Ρόκος. Στην επιγραφή αναγράφεται ότι το έργο είναι προσφορά «Φιλοπρόοδης αδελφότητας Χουλιαράδων, 1991». Τα αποκαλυπτήρια της προτομής έγιναν το 1992. Πρόκειται για τη μοναδική προτομή σε αυτό το χώρο η οποία δεν έγινε κατόπιν παραγγελίας της Ε.Η.Μ., αλλά πρόκειται για πρωτοβουλία ενός άλλου πολιτιστικού συλλόγου, της αδελφότητας Χουλιαράδων.

Στην δεξιά πλευρά της προτομής λοιπόν υπάρχει χαραγμένο το παρακάτω:

«ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΚΑΙ ΔΑΠΑΝΗ ΦΙΛΟΠΡΟΟΔΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΧΟΥΛΙΑΡΑΔΩΝ 1991» και στην όψη της βάσης υπάρχουν οι πληροφορίες για το τιμώμενο πρόσωπο: «ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΟΥΛΗΣ 1892 - 1951 ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΗΣ ΖΩΣΙΜΑΙΑΣ ΣΧΟΛΗΣ»

Ο Χρίστος Σούλης γεννήθηκε 1892 στους Χουλιαράδες Ιωαννίνων. Σπούδασε το 1906 στη Ριζάρειο Εκκλησιαστική Σχολή των Αθηνών και ενώ το 1911 στη φιλοσοφική σχολή Αθηνών. Το 1912-1913 ως εθελοντής πολέμησε στους Βαλκανικούς πόλεμο. Το 1915-1918 συμμετείχε ως έφεδρος αξιωματικός στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Το 1918 διορίστηκε ως Σχολάρχης στα Πράμαντα Τζουμέρκων και αργότερα διατέλεσε καθηγητής στη Ζωσιμαία Σχολή Ιωαννίνων για 6 χρόνια. Υπήρξε επιπλέον, καθηγητής στο διδασκαλείο Ιωαννίνων. Υπήρξε ιδρυτής του Μουσείου Ιωαννίνων το 1927 και πρόεδρος και ιδρυτής της "Εν Ιωαννίνους Λέσχης των Διανοούμενων". Το 1932 έγινε Γυμνασιάρχης στη Ζωσιμαία Σχολή όπου παρέμεινε για 15 χρόνια. Η συμβολή του στην ίδρυση της Ζωσιμαίας βιβλιοθήκης ήταν καταλυτική μια και χάρη σε αυτόν δημιουργήθηκε ο Γενικός κατάλογος της Ζωσιμαίας βιβλιοθήκης. Το 1943 τον συλλαμβάνουν οι Ιταλοί και τον φυλακίζουν. Το 1945 με δαπάνη της Γαλλικής κυβέρνησης μετέβη στην Γαλλία για σπουδές ενώ ένα χρόνο αργότερα μεταφέρθηκε για σπουδές στο Αμερικάνικο Πανεπιστήμιο Columbia. Το 1947 επιστρέφει στην Ελλάδα και εργάζεται ως καθηγητής σε φροντιστήριο της Αθήνας για 4 χρόνια. Έπειτα, διορίζεται στο Λεόντειο λύκειο Πατησίων. Την επόμενη χρονιά με διαταγή του Υπουργείου Παιδείας μεταφέρεται στη Ζωσιμαία σχολή Ιωαννίνων. Τον ίδιο χρόνο απεβίωσε.

Πέθανε ο δήμαρχος Ιωαννίνων Μωυσής Ελισάφ

Σε ηλικία 69 ετών έφυγε από τη ζωή ο Δήμαρχος Ιωαννίνων, Μωυσής Ελισάφ. Ο Μωυσής Ελισάφ γεννήθηκε στα Ιωάννινα, 17 Ιουλίου 1954 και απεβίωσε Ιωάννινα, στις 17 Φεβρουαρίου 2023, νικημένος μετά από σύντομη μάχη από τον καρκίνο ήταν Έλληνας Εβραίος ιατρός παθολόγος και πανεπιστημιακός καθηγητής, Δήμαρχος Ιωαννινών από το 2019 έως τον θάνατο του.

Σπούδασε ιατρική στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και εξειδικεύτηκε στην παθολογία. Ήταν καθηγητής παθολογίας στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Επίσης, ήταν πρόεδρος της Ισραηλιτικής Κοινότητας Ιωαννίνων και μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου Ελλάδος.

Στις δημοτικές εκλογές του 2019 ήταν υποψήφιος δήμαρχος Ιωαννίνων με τον συνδυασμό «Γιάννινα - Νέα Εποχή». Στον πρώτο γύρο έλαβε ποσοστό 23,82% και στον δεύτερο επικράτησε έναντι του συνυποψηφίου και προκατόχου του, Θωμά Μπέγκα, με 50,33%. Ήταν ο πρώτος δήμαρχος εβραϊκής καταγωγής που εξελέγη στην Ελλάδα.

Η κηδεία του Μωυσή Ελισάφ έγινε παρουσία της Προέδρου της Δημοκρατίας, του Μητροπολίτη Ιωαννίνων, ο οποίος εκπροσώπησε και τον Οικουμενικό Πατριάρχη Βαρθολομαίο, του προέδρου και των μελών του Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου, του

πρόεδρου της Βουλής, εκπροσώπων της κυβέρνησης και των κομμάτων, βουλευτών, πρέσβων, αυτοδιοικητικών, πανεπιστημιακών και πλήθους κόσμου.

Στην ιστορική Ρωμανιώτικη Συναγωγή Ιωαννίνων και σύμφωνα με το εβραϊκό πρωτόκολλο, τελέστηκε η εξόδιος ακολουθία. Μέσα σε συναισθηματικά φορτισμένο κλίμα και θερμά λόγια για τον άνθρωπο, την προσωπικότητα, τον επιστήμονα, τον "παγκόσμιο" Μωυσή Ελισάφ, αποχαιρέτησαν τον εκλιπόντα δήμαρχο Ιωαννίνων, την Κυριακή 19 Φεβρουαρίου 2023. Επικήδειο λόγο εκφώνησε μεταξύ άλλων ο αντιπρόεδρος της κυβέρνησης, Παναγιώτης Πικραμμένος, ο πρόεδρος της Βουλής, Κωνσταντίνος Τασούλας ο αμερικανός πρέσβης Τζωρτζ Τζέιμς Τσούνης Η ταφή του Μωυσή Ελισάφ έγινε στο Εβραϊκό νεκροταφείο Ιωαννίνων

Ο πρόεδρος της Βουλής, Κωνσταντίνος Τασούλας κατά τον επικήδειο λόγο που εκφώνησε, ανέφερε μεταξύ άλλων πως σήμερα, στη ιστορική Συναγωγή των Ιωαννίνων, αποχαιρετούμε ένα άξιο τέκνο της, ένα ξεχωριστό τέκνο των Ιωαννίνων, έναν επιστήμονα, έναν άξιο δήμαρχο, έναν άνθρωπο παγκόσμιο, έναν κοσμοπολίτη Γιαννιώτη, ο οποίος με το παράδειγμα της ζωής του, αλλά και με το αποτύπωμα της ζωής του, το οποίο πλανιέται εδώ, στην Ιερά Συναγωγή, μας κάνει όλους καλύτε-



ρους. Όπως επισήμανε ο κ. Τασούλας, ο Μωυσής Ελισάφ, βαθύτατα καλλιεργημένος άνθρωπος, αυτό που μας αφήνει περισσότερο από το καθετί, είναι αυτό που η κυρία Πρόεδρος της Δημοκρατίας στο συλλυπητήριο μήνυμά της τόνισε, ότι ήταν ένας άνθρωπος που τα έβαλε με την μισαλλοδοξία, με την εμπάθεια, με τον διαχωρισμό και πολεμώντας αυτές τις ανθρώπινες πληγές, αυτή την ανθρώπινη στάση, έφερε αποτελέσματα.

Ματαιώθηκε ο εορτασμός για την απελευθέρωση των Ιωαννίνων.

Από την Περιφέρεια Ηπείρου, ανακοινώθηκε η ματαιώση του εορτασμού για την 110η Επέτειο Απελευθέρωσης των Ιωαννίνων. Συγκεκριμένα ματαιώθηκαν όλες οι εκδηλώσεις του τριμήνου, που θα γινόταν στο πλαίσιο εορτασμού της τοπικής επετείου απελευθέρωσης. Στις 21 Φεβρουαρίου πραγματοποιήθηκε μόνο η τέλεση δοξολογίας στον Ιερό Μητροπολιτικό Ναό Ιωαννίνων και η κατάθεση στεφάνου στο Ηρώο Μπιζανομάχων από τον εκπρόσωπο της κυβέρνησης.

ΚΩΝ. ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΛΗΣΜΟΝΗΜΕΝΕΣ ΜΙΚΡΟΙΣΤΟΡΙΕΣ

Απόσπασμα από το περιοδικό Ηπειρώτικη Εστία

Βαρυχειμωνιά στα Γιάννινα του 1912....

"Αξαφνα, στή γεμάτη μυστήριο σιγαλιά τής νύχτας ακούγεται βροντερό χτύπημα στήν πόρτα τού μαγαζιού. Ό άργαστηριάρης μέ κομμένη άνάσα τρέχει κι'ανοίγει... Τι νά δή! ήταν ό ίδιος ό Έσάτ - Πασιάς, τυλιγμένος στό μακρύ γούνινο γιουμπουρούκι¹ του μέ τό άστραχανέ καλπάκι ως τά φρύδια. Προδότρεπτης άνυπακοής τού δύστυχου ραγιά στάθηκαν οί άμυδρές άχτίδες, πού έβγαιναν στό πεζοδρόμι άπ' τις χαραμάδες τής πόρτας... Αυτές κίνησαν τήν προσοχή τού Πασιά, πού γύριζε άπό τό βραδυό σεργιάνισμά του, όπως συνήθιζε νά κάνει άπό κάποτε στό παζάρι, μέ μοναδικό συνοδό τό νεφέρι² του· έναν άνατολίτη ντζάμη³ πού τόν άκολουθούσε άοπλος μέ τήν κασατούρα⁴ μονάχη - τυλιγμένος στό κεφάλι μέ μία μυτερή κουκούλα⁵. Στή διάβα τού κάλου και άγαθού αύτου Πασιά, οί άργαστηριαράοι σπκώνονταν όρθοί στίς πόρτες τους κι' έκαναν τεμενάδες. Αυτός πάλι τούς άντικαιρετούσε φέρνοντας τήν παλάμη στό καλπάκι και κάπου-κάπου έλεγε καλοκάγαθα: «"Αφερίμ! έσεις τή δουλειά σας. Τι έχου ίγώ μί τού Γιουνάνου θ'κήμ' δλειά. "Αν έρθ' ού Γιουνάνους, μι τού Γιουνάνου. Τώρα μετ' ήμάς...". Ξαναγυρίζου-

με πάλι, ύστερα άπ' τό άναγκαίο αύτό ξεμάκραιμα, στόν ταλαίπωρο ραγιά, πού περιέμενε τήν καταδίκη του γιά τήν άνυπακοή στα κελεύσματα τού Ντιβανιού (Διοικήσεως). «"Έχου διαταή, νά σκουλάτι τή δλειά σας μίτ' άξιάμ;»ήταν ή έρώτηση σέ τόνο μαλακό μά κι' έπιτιμητικό, δίχως προοίμιο και στά γνωστά τουρκογιαννιώτικα έλληνικά του.

- Έβετ⁶ Πασιά - Έφέντη μ'.

- Τού γιατί δέν έφκис γιά τού σπίτι σ';

- Όπως ξέρς κι' ή γιαφιντιά σ' Πασιά

- Έφέντ, τού άπάντησε μέ φωνή ταπεινή και τρεμάμενη, ζγών⁷ Πα-σκαλιά⁸. Τώρα εϊνι οί μέρις νά βγάλουμι καναν-παρά. Φουκαράδισ κι' φομπλίτς άνθρώπ!

- Ξέρς άπού γκιζιράν⁹ άρσίσιδισ¹⁰ άρναούτδισ¹¹; "Αν σί σκουτώσουν γιά νά σ' πάρους τα' παράδισ, άπόμκαν τά πιδιά σ' γιαιτκά¹²; Για κι' τα' πύρα ίγώ κι' τα' κρέμασα, βγαιν τίπουτα;

- Πού νάχου ίγώ τού νού μ', στου Γιουνάνου ή στ' Ισάς νά σάς φλάου;

- Γλήγουρα κλείσι κι' φεύγα σπίτι σ'!..."

1. Μακρύα χλαίνη. 2. Ακόλουθος. 3. Στρατιώτης. Νιζάμης. 4. Ξιφολόγχη. 5. Η κουκούλα είχε δυό λουρίδες άπό τό ίδιο ύφασμα τίς όποιες ή τύλιγε στό κεφάλι σαν κουλούρα, πεδολόγα ή τζιαλμά, ή τις πέρναγε σταυρωτά στό στήθος και τίς έδενε πίσω στή μέση. 6. Μάλιστα. 7. Αναγκαστικά γίνεται χρήση τού γαλλικού j γιά ν' άποδοθή φωνητικά ή λέξη. 8. Μικρή Πασκαλιά λέμε τά Χριστούγεννα. 9. Περιφέρονται. 10. Άνυπόταχοί, λιποτάχτες. 11. Άρβανίτες. 12. Όρφανά.

Νέος δήμαρχος Ιωαννίνων ο Δημήτρης Παπαγεωργίου

Ο Δημήτρης Παπαγεωργίου αναδείχθηκε νέος δήμαρχος. Ο μέχρι τώρα Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου Δημήτρης Παπαγεωργίου είναι ο νέος Δήμαρχος Ιωαννίνων. Η διαδικασία εκλογής ολοκληρώθηκε από τους δημοτικούς συμβούλους της παράταξης «Γιάννενα - Νέα Εποχή». Η σύγκληση της δημοτικής ομάδας έγινε από τον Γιάννη Τσίμαρη, τον δημοτικό σύμβουλο που είναι ο πλειοψηφών δημοτικός σύμβουλος και ο οποίος στην τοποθέτησή του αναφέρθηκε στο νομικό σκέλος της διαδικασίας ενώ έκανε και μία εκτενή και συγκινητική αναφορά στον Μωυσή Ελισάφ.

«Βρισκόμαστε απόψε ενώπιον μιας ιστορικής στιγμής για την πόλη. Μιας στιγμής που κανένας δεν φανταζόταν όταν βρισκόμασταν στα πρώτα βήματα της «Νέας Εποχής», μιας στιγμής που κανένας δεν ήθελε να πιστέψει μέχρι και πριν από λίγες μέρες. Ο Δήμαρχός μας, ο Μωυσής Ελισάφ της προσφοράς, του πνεύματος του πολιτισμού και της ευθύνης, ο οποίος πριν τέσσερα χρόνια περίπου ξεκίνησε την πορεία για την αναγέννηση του Δήμου μας δεν είναι πια μαζί μας. Δίπλα του βρεθήκαμε όλοι όσοι είμαστε εδώ απόψε και εκατοντάδες άλλοι που στελέχωσαν τα ψηφοδέλτιά μας σε όλο το Δήμο. Μαζί του και οι πολίτες που τον ανέδειξαν Δήμαρχο τους. Είναι αλήθεια ότι ακόμη δεν μπορούμε να πιστέψουμε ότι ο Μωυσής δεν είναι ανάμεσά μας. Δυσκολευόμαστε να δεχθούμε ότι δεν βρίσκεται στο γραφείο του, δεν δίνει οδηγίες, δεν ρωτάει για κάθε μικρό και σημαντικό. Γράφτηκαν πολλά για τον δήμαρχο Ιωαννίνων τις προηγούμενες ημέρες. Θέλω να πω τούτο.. Η εκλογή του Μωυσή Ελισάφ άνοιξε ένα νέο παράθυρο στην πόλη των Ιωαννίνων. Ήταν μία κορυφαία στιγμή για την ιστορία της πόλης. Ο θάνατός του δεν θα πρέπει να κλείσει το παράθυρο αυτό... Είναι δικό μας χρέος να το κρατήσουμε διάπλατα ανοι-

χτό και να καταθέσουμε όλες μας τις δυνάμεις για τα Γιάννενα της Νέας Εποχής. Του το οφείλουμε...» ανέφερε.

Όπως εξήγησε ο κ. Τσίμαρης η εκλογή νέου δημάρχου γίνεται σύμφωνα με όσα ορίζει το άρθρο 60 του Νόμου 3852/2010 όπως σήμερα ισχύει.

«Το πράττουμε με απόλυτο σεβασμό στην νομιμότητα, την οποία πάντα και εκπεποιθίσας επιδίωκε και προσπαθούσε να διασφαλίσει ο Δήμαρχος και η παράταξή μας. Οι πολίτες το 2019 επέλεξαν την παράταξη Νέα Εποχή και τον προταθέντα από αυτή Μωυσή Ελισάφ για Δήμαρχό τους. Η παράταξη μας Νέα Εποχή και ο Μωυσής Ελισάφ ως ο επικεφαλής συνδυασμού που πλειοψήφησε, έλαβαν από τους πολίτες την εντολή για την εφαρμογή του προγράμματος που εξήγγειλαν. Η παράταξη αυτή επιλέγει κατά νόμο σήμερα τον αντικαταστάτη του Δημάρχου μας, δικαίωμα που το έχει και νομικά και ηθικά. Αυτό επιβάλλει ο σεβασμός στην βούληση του εκλογικού σώματος. Επιδιώκοντας την τήρηση της νομιμότητας ο Δήμαρχος απευθύνθηκε έγκαιρα από την 10/1/2023 εγγράφως στο Υπουργείο Εσωτερικών παραθέτοντας και μάλιστα απολύτως τεκμηριωμένα την δική του άποψη, χωρίς να έχει υπάρξει έως σήμερα καμία απολύτως διαφορετική άποψη. Να είστε βέβαιοι ότι η παράταξή μας, όλοι μας, μετά την ολοκλήρωση της εκλογικής μας διαδικασίας, θα συνεχίσουμε με ενότητα να εργαζόμαστε για να υλοποιήσουμε της δεσμεύσεις μας έναντι των πολιτών με αίσθημα ευθύνης προς την παρακαταθήκη του Δημάρχου μας» κατέληξε ο κ. Τσίμαρης.

Οι έντεκα δημοτικοί σύμβουλοι με μυστική ψηφοφορία ανέδειξαν τον Δημήτρη Παπαγεωργίου ως νέο Δήμαρχο των Ιωαννίνων. Ο ίδιος συγκινημένος απηύθυνε τις ευχαριστίες του και δεσμεύτηκε για σκληρή



και επίπονη δουλειά με βάση τις αρχές και το έργο του Μωυσή Ελισάφ.

«Η σημερινή ήταν μία πραγματικά δύσκολη διαδικασία. Και ήταν δύσκολη επειδή η δημοτική μας ομάδα συνήλθε για πρώτη φορά χωρίς την παρουσία του ηγέτη και δημάρχου μας Μωυσή Ελισάφ. Η απουσία του είναι δυσαναπλήρωτη. Ταυτόχρονα καθιστά τις δικές μας ευθύνες απέναντι στους δημότες ακόμη μεγαλύτερες. Δεσμεύομαι ότι θα υπηρετήσω με συνέπεια το πρόγραμμα της παράταξής μας, τις προτεραιότητες και τους στόχους που είχαμε θέσει, το όραμα του Μωυσή Ελισάφ για μία πόλη που θα βρίσκεται στο επίκεντρο των εξελίξεων και έναν Δήμο που θα βρίσκεται στην υπηρεσία των πολιτών. Με διάθεση για συνεργασία, με σεβασμό σε κάθε διαφορετική άποψη και με σκληρή δουλειά θα πορευτούμε το επόμενο διάστημα επιδιώκοντας το καλύτερο. Η παράταξη μας τιμώντας τις δεσμεύσεις της θα είναι παρούσα στην επόμενη ημέρα. Με σεβασμό στη μνήμη και στην παρακαταθήκη του δημάρχου μας θα εργαστούμε με ενότητα και αίσθηση καθήκοντος για να ολοκληρώσουμε το έργο μας για το οποίο και θα κριθούμε. Στην πορεία αυτή δεν χωρούν προσωπικές στρατηγικές. Θέλω να ευχαριστήσω από καρδιάς όλους τους συναδέλφους μου δημοτικούς συμβούλους για την εμπιστοσύνη με την οποία με περιέβαλαν» ανέφερε στη δήλωσή του ο κ. Παπαγεωργίου με την ολοκλήρωση της διαδικασίας εκλογής.

«Ο Επιτάφιος του Σεικίλου»



Το 1883 στο Αϊδίνιο (αρχαίες Τράλλεις) της Μικράς Ασίας ανακαλύφθηκε μια επιτύμβια στήλη που επάνω της είναι γραμμένο, το αρχαιότερο παγκοσμίως γνωστό τραγούδι, του οποίου σώζονται πλήρως και οι στίχοι και η μουσική. Το τραγούδι είναι Μικρασιάτικο και το έγραψε ο Σείκιλος λίγο μετά το 200 π.Χ.

Ο Σείκιλος έγραψε το τραγούδι του μετά το 200 μ.Χ. σε επιτύμβια κυλινδρική στήλη που έχει ύψος 40 εκατοστά και περιέχει στην κοινή ελληνική της ελληνιστικής εποχής ένα επίγραμμα δώδεκα λέξεων και ένα μέλος (τραγούδι) δεκαεφτά λέξεων μαζί με τη μουσική του. Στην κορυφή της στήλης, το επίγραμμα ανα-

φέρει τον άνθρωπο που το έγραψε, καθώς και το σκοπό για τον οποίο το έγραψε:

ΕΙΚΩΝ Η ΛΙΘΟΣ ΕΙΜΙ. ΤΙΘΗΣΙ ΜΕ ΣΕΙΚΙΛΟΣ ΕΝΘΑ ΜΝΗΜΗΣ ΑΘΑΝΑΤΟΥ ΣΗΜΑ ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΟΝ (Εγώ η πέτρα είμαι μια εικόνα. Με έβαλε εδώ ο Σείκιλος ως διαχρονικό σήμα αθάνατης μνήμης).

Στη μέση υπάρχουν οι στίχοι του τραγουδιού μαζί με τα σύμβολα της μελωδίας, η οποία είναι του λεγόμενου φρυγικού τύπου: ΟΣΟΝ ΖΗΣ ΦΑΙΝΟΥ, ΜΗΔΕΝ ΟΛΩΣ ΣΥ ΛΥΠΟΥ.

ΠΡΟΣ ΟΛΙΓΟΝ ΕΣΤΙ ΤΟ ΖΗΝ, ΤΟ ΤΕΛΟΣ Ο ΧΡΟΝΟΣ ΑΠΑΙΤΕΙ.

Όσο ζεις λάμψε, καθόλου μη λυπάσαι,

Η ζωή είναι μικρή, ο χρόνος απαιτεί την πληρωμή του.

Σήμερα εκτίθεται στο Εθν. Μουσείο της Δανίας στην Κοπεγχάγη.



ΟΙ ΑΞΙΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΝΗΣΙΑ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ κατά την διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου

Γράφει ο Χρήστος Αργ. Ζήκος

Τον Απρίλιο του 1941 η Γερμανία εισέβαλε στην Ελλάδα, η Ελληνική κυβέρνηση αποχώρησε από την Αθήνα μαζί με τον βασιλιά Κωνσταντίνο. Εγκαταστάθηκε στην Κρήτη όπου κατά την διάρκεια της διαμονής της εκεί προετοίμασε το νησί για να αμυνθεί απέναντι στον στρατό του Χίτλερ.

Όσο καιρό έμεινε στην Κρήτη η κυβέρνηση της Ελλάδας ενημερώθηκε πως η Βρετανία συζητάγε με την Τουρκία το ενδεχόμενο εγκατάλειψης Ανατολικών νησιών του Αιγαίου από τους Τούρκους και όχι από τους Γερμανούς. Τα νησιά που ήθελε η Βρετανία να πάρει η Τουρκία για να μπει η δεύτερη στον πόλεμο με το μέρος των συμμάχων, ήταν η Λήμνος, η Χίος, αλλά και η Λέσβος.

Ο Υπουργός εξωτερικών Σαράτσογλου χωρίς να ενημερώσει την ελληνική μεριά αδιαφορώντας για τις απόψεις της, ζήτησε την σύμφωνη γνώμη της Γερμανίας για να καταλάβει η χώρα του τα νησιά που μέσα σε αυτά συμπεριέλαβε και την Σάμο αλλά η μεριά της Γερμανίας αρνήθηκε δοοτί είχαν οριστεί ήδη Γερμανικές μονάδες για την κατάληψη των νησιών γεγονός που έγινε τον Μάιο του 1941.

Η αντίδραση της Ελληνικής μεριάς απέναντι σε όλο αυτό το διπλωματικό σκηνικό ήταν έντονη, οι έλληνες πίστευαν πως τα νησιά του Αιγαίου δεν έπρεπε να καταληφθούν από τους τούρκους διότι μετά το τέλος του πολέμου οι δυο μεριές του Αιγαίου ήταν πιθανό να βρεθούν σε ένοπλη σύρραξη για το ποιες από τις δύο μεριές θα είχαν την κυριότητα των νησιών. Έτσι η επίσημη άποψη της Ελλάδας ήταν τα νησιά να καταληφθούν από τους Γερμανούς, να έχουν δηλαδή την μοίρα που είχε και η υπόλοιπη Ελλάδα.

Στα τέλη του 1941, ο τούρκος πρεσβευτής στο Λονδίνο Ρουστού Αράς σε συζητήσεις που είχε με τον έλληνα πρωθυπουργό Εμμανουήλ Τσουδερό, του έδωσε να κατάλαβει πως η χώρα του ήθελε να υπάρχει στα δωδεκάνησα ένα αυτόνομο καθεστώς, ενώ κάποια νησιά που είναι κοντά στις μικρασιατικές ακτές θα έπρεπε να περάσουν στον έλεγχο της Τουρκίας.

Την ίδια χρονιά η Σοβιετική Ένωση βρισκόταν σε συνεχή συζήτηση με την Βρετανία, οι σοβιετικοί ρωτούσαν συνεχώς τους βρετανούς για τις περιοχές που θα μπορούσαν να δοθούν που μέσα σε αυτά συμπεριέλαβε και τα Δωδεκάνησα ως αντάλλαγμα στην Τουρκία για να την επιβραβεύσουν που θεωρητικά κράτησε «επιτήδεια ουδετερότητα» απέναντι στις πολιτικές και διπλωματικές εξελίξεις που είχε επιφέρει ο πόλεμος στην Ευρώπη.

Οι Βρετανοί δεν συμμερίστηκαν την άποψη των σοβιετικών, θεωρούσαν υπερβολή να δώσουν εδάφη στους τούρκους μόνο και μόνο επειδή ήταν ουδέτεροι, από την άλλη μεριά η τουρκική μεριά κράτησε κρυφή την συζήτηση αυτή μεταξύ βρετανίας-τουρκίας-σοβιετικής ένωσης από τον έλληνα πρέσβη στην Κωνσταντινούπολη.

Το 1942 τούρκοι διπλωμάτες δήλωσαν ότι σε περίπτωση γερμανο-ιταλικής επίθεσης από την πλευρά του Αιγαίου, θα κατελάμβαναν αμέσως τα Δωδεκάνησα, την ίδια χρονιά ο τούρκος πρεσβευτής ήρθε σε συζητήσεις με τον έλληνα πρωθυπουργό στο Λονδίνο, τέθηκε το θέμα των νησιών που βρίσκονται κοντά στις τουρκικές ακτές για τα οποία δεν υπήρχε πρόβλημα να κατέχονται από τους έλληνες αλλά θα έπρεπε οι δύο χώρες να έχουν μεταξύ τους φιλικές σχέσεις.

Τον Ιανουάριο του 1943 ήταν προγραμματισμένη μια συνάντηση ανάμεσα στον Τσώρτσιλ και τον Ινονού στα Άδανα, όμως την ίδια περίοδο βρισκόντουσαν σε συζητήσεις ο έλληνας πρωθυπουργός με τον τούρκο πρέσβη με τον τελευταίο να αναφέρει το ενδεχόμενο κάποια νησιά του Αιγαίου να τα πάρουν οι τούρκοι χωρίς όμως να τα ονομάζει.

Μετά την πτώση του Μουσολίνι τον Ιούλιο του 1943 η Τουρκία έθεσε το ζήτημα των Δωδεκανήσων από την Ιταλία, η Γερμανία δεν θέλησε να παρέμβει στα θέματα της παλαιάς συμμαχίας. Η Βρετανία ήθελε να ζητήσει βοήθεια για να προσπαθήσει να καταλάβει τα νησιά με δικές της δυνάμεις, η τουρκία αρνήθηκε να βοηθήσει τους βρετανούς στον στόχο που είχαν κάνοντας έτσι το έργο κατάληψης των Δωδεκανήσων ακόμα πιο δύσκολο.

Βλέπουμε πως η Τουρκία από την περίοδο της ίδρυσης της μέχρι και σήμερα θεωρείται αναθεωρητική δύναμη, είτε προσπαθώντας να διαχειριστεί τις όποιες διεθνείς συγκυρίες υπέρ της, είτε να απειλεί γειτονικές της χώρες με πόλεμο όπως κάνει σήμερα με την Ελλάδα, μόνο και μόνο, για να επεκτείνει τα εδάφη της. Μετά την εκδήλωση του καταστροφικού σεισμού στην Τουρκία με την βοήθεια που έστειλε η Ελλάδα βελτιώθηκαν ελάχιστα οι διμερείς σχέσεις των δύο χωρών, όμως ο φόβος επιδείνωσης της έντασης αναμεταξύ τους είναι ορατός, είτε αν ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν κερδίσει τις εκλογές και συνεχίσει την ίδια ρητορική πολιτική, είτε αν τον διαδεχθεί ο γνωστός Κεμαλιστής Κιλιτσνάρ-ρογλου και ακολουθήσει ρητορική πολιτική.

Ηλίας Νίκου

Ένας άγνωστος ήρωας της εθνικής αντιστάσεως

Συνέχεια από το προηγούμενο φύλλο

Στις αρχές Μαρτίου 1943 ο Πυρομάγλου μεταβαίνει στο Κρυφοβόδι Δωδώνης και έρχεται να δώσει νέα επιστολή του Ζέρβα στον Νίκου με την οποία δίδονται περισσότερες έγγραφες για την προσχώρησή του στον ΕΔΕΣ. Την παραθέτουμε αυτούσια γιατί απ' αυτήν βγαίνει το μέτρο κρίσεως της αξίας των προς την Πατρίδα προσφερθεισών ύπνου - ρεσιών του Χωροφύλακος - Οπλαρχηγού ΝΙΚΟΥ 'Ηλίου.

ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΟΡΕΙΝΗ ΕΛΛΑΣ ΑΡΧΗΓΕΙΟΝ
ΑΝΤ. ΣΩΜΑΤΩΝ ΕΔΕΣ Άριθ. Πρωτ. 1671

Προς τον Πατριώτη ΝΙΚΟΥ 'Ηλίου - 'Ηπειρον.

1) Σας έγραψα και άλλη μου επιστολή και περίμενα απάντησή σου. Δυστυχώς ως την ώρα δεν έλαβα. 2) Σας έγραψα τότε και σας επαναλαμβάνω και τώρα ότι πρέπει να ενοποιήσουμε την εθνική μας προσπάθεια. Για την κοινή αυτή ενέργεια σας καλούσα σε μία πατριωτική και πειθαρχημένη συνεργασία. 3) Σκόρπιες οι εθνικές μας δυνάμεις δεν αποδίδουν, ότι το μαχόμενον Έθνος ζητάει σήμερα από τους πολέμιούς, 4) Αγαπητέ μου συμπολεμιστά, επαναλαμβάνω την σύστασή μου, την πατριωτική, να ένταχθίτε στον αγώνα τον όποιον εν στενή συνεργασία με τους συμμάχους μου, Αγγλους οι όποιοι και βρίσκονται μαζί μου, διεξάγω. 5) Η πατρίδα μας πολύ γρήγορα θα ελευθερωθῇ. Για την ώρα εκείνη πρέπει να μασάτε έτοιμοι και ενωμένοι για να δώσουμε ένα χέρι βοήθειας εις την συμμαχικήν προσπάθειαν και για να μπορέσει αύριο η ελεύθερη πατρίδα μας να κρίνη για τον βαθμό βοήθειας που της έδωσε ένας



έκαστος από μας και αναλόγως να μας αμείψει ήθικώς 6) Θα περιμένω, αγαπητέ αγωνιστά, ταχίστην απάντησι στα άνωτέρω, να αναλόγως διατάξω τας κατά τόπους δυνάμεις του ΕΔΕΣ και για να αναφέρω και στους συμμάχους μου εις Κάιρον περί της οριστικής σου προσχωρήσεως εις τας τάξεις του Έθνικού Στρατού.

Μετά πατριωτικών χαιρετισμών 'Ελευθέρα 'Ορεινή Έλλάς 4-3-1943
Ο Αρχηγός ΝΑΠ. ΖΕΡΒΑΣ

Το περιεχόμενο της επιστολής Ζέρβα και η προφορική διαβεβαίωσι του 'Υπαρχηγού του ΕΔΕΣ Κομνηνού Πυρομάγλου ότι είχε αρχίσει η συγκρότησι των ένόπλων τμημάτων του ΕΔΕΣ, των Ε.Ο.Ε.Α. (Εθνικών 'Ομάδων Έλλήνων Άνταρτών) έπεισαν τον ΝΙΚΟΥ να προσχωρήσῃ σ' αυτές. 'Η στελέχωσι

των περισσότερων τμημάτων των ΕΟΕΑ από μονίμους Άξιωματικούς έκαναν τον ΝΙΚΟΥ να αποβάλῃ και τις τελευταίες αντιρρήσεις. Έτσι την 1ην 'Απριλίου 1943 17 35μελής όμας ΝΙΚΟΥ έντάσσεται στην ΥΙΙΙ Μεραρχία των ΕΟΕΑ - ΕΔΕΣ υπό την Διοίκεισι του θρυλικού Συναγματοάρχου Πεζικού Άποστόλου Κωνσταντίνου.

Από εδώ και πέρα η δράσι του ΝΙΚΟΥ έντάσσεται στην γενική δραστηριότητα των ΕΟΕΑ. Στο σημείο όμως αυτό θα πρέπει να πούμε ότι όπως προκύπτει από έπίσημα στοιχεία ο Ζέρβας αγαπούσε και εκτιμούσε ιδιαίτερος τον ΝΙΚΟΥ, τον όποιον άνεγνώρισε 'Οπλαρχηγό, τον προήγαγε σε Άνθυπο-μοίραρχο και κατόπιν σε 'Υπομοίραρχο. Οι λοιποί Άξιωματικοί και Οπλαρχηγοί όμιλούν με θαυμασμό για την δραστηριότητα του ΝΙΚΟΥ εις ΕΟΕΑ. Ο διακεκριμένος 'Οπλαρχηγός και Δικηγόρος 'Ιωαννίνων κ. Άγαθοκλής Κωνσταντινίδης γράφει γι αυτόν : « Υπήρξεν, είναι και θα παραμείνῃ ασφαλώς ένας τέλειος Έλληνας, σεμνός, μετριοφρων, αληθώς γενναίος και κυρίως τίμιος και δίκαιος. Το έργο του 'Ηλίου Νίκου υπήρξεν πολυσιδός. Έστράφη εναντίον των Μουσουλμάνων, εναντίον των προδοτών, των κακοποιών και ίδις των ζωοκλεπτών και έκαλλιέργησε εις όλην την περιοχήν την ετοιμότητα της γενικής εξέγερσεως. Όταν έρρίφθη δι' άλεξιπτώτου εις την Δωδώνην την 21-2-1943 άνεϋρον κλίμα έλευθέρας Έλλάδος, χάρις εις την όργάνωσιν και εθνικήν εργασία του Νίκου. »

Συνέχεια στο επόμενο φύλλο

ΜΑΝΩΛΙΑΣΣΙΤΙΚΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Μανωλιασσίτισες ντυμένες με τις παραδοσιακές στολές



Από αριστερά: Μαρριάνθη Ντάφλου, Μαρία Λιόντου-Νίκου, Αλεξάνδρα Θ. Μπέλλου, Ανθούλα Νάκου-Μπέλλου, Αφροδίτη και Φωτεινή Μπέλλου, Ανθούλα Γιωτάκη και Σταματία Πριάβαλη.

ΙΣΤΟΡΙΑ



Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΜΑΝΩΛΙΑΣΣΑΣ

Bataille de Manoliassa.

«Τ' ακνάρια» συνεχίζουν τη στήλη της ιστορίας δημοσιεύοντας στοιχεία - αποσπάσματα από τον αγώνα για την απελευθέρωση των Ιωαννίνων. Γεγονότα που διαδραματίστηκαν στη Μανωλιάσσα και συνετέλεσαν αποτελεσματικά στον απελευθερωτικό αγώνα του 1912 - 13. Δημοσιεύουμε αποσπάσματα από το βιβλίο: **Βαλκανικοί Πόλεμοι 1912-13 Πολεμική Έκθεση του Γενικού Επιτελείου Στρατού.**

...συνέχεια από το φύλλο 115

Την 25ην Ιανουαρίου εκ του ενός τάγματος του 15ου συν. πεζ., όπερ ετίρει το άκρον δεξιόν της VIII Μεραρχίας, παρέμεινε μόνον μία διλοχία υπαχθείσα υπό την διοίκησιν του 2ου συν/τος ευζώνων, της ετέρας επανελθούσης εις την γενικὴν εφεδρείαν της Μεραρχίας.

Την 29ην του μηνός η διλοχία αὐτὴ ἀντεκατεστάθη υπό ετέρας διλοχίας του ιδίου συν/τος, οὐκ ἔπτον ὁμως παρέμεινε παρὰ τω τομεί ὡς μερικὴ εφεδρεία.

Τα ἐν τῇ γενικῇ εφεδρείᾳ παραμένοντα τμήματα εἰργάζοντο μετὰ των λόκων μηχανικοῦ το μὲν διὰ τὴν κατασκευὴν της διὰ το πυρ/κόν οδεύσεως, το δε πρὸς παροχὴν βοήθειας διὰ τὴν μεταφορὰν των οχημάτων και των πυρομαχικῶν της μοίρας πεδινού πυρ/κού.

Της μοίρας ταύτης η ἐναρξίς της μετασφοράς πρὸς κατάληψιν της νέας θέσεως ἐγένετο τὴν ἐσπέραν της 19-20, τεθείσης ἐν κινήσει μόνον της 1ης πυρ/χίας, ἥτις κατῴρθωσε να ταχθῇ περὶ τον υψ. 983 του υψώματος της Αετορράχης μόλις τὴν 22αν. Ἐν συνεχείᾳ τὴν νύκτα της 20-21 ἐτέθη ἐν κινήσει η 2α και τὴν 21-22 η 7η πυρ/χία. Η μοίρα τερματίσασα τὴν περὶ τον υψ. 983 ἐγκατάστασιν της, ἔκαμεν ἐναρξιν πυρῶν τὴν 26ην Ιανουαρίου.

Γ.ΙΙ Μεραρχία. Η Μεραρχία αὐτή, τηρούσα τὰς θέσεις της, ἐξηκολούθη να λαμβάνη τα σχετικὰ μέτρα βελτιώσεως της καταστάσεως των τμημάτων της. Τὴν 22 Ιανουαρίου ἐξέδωκε διαταγὴν, κατόπιν ἐγρίσεως του Γενικοῦ Στρατηγείου, δι' ἧς διέλυε το παρ' αὐτῇ 2ον ανεξάρτητον τάγμα πεζικοῦ, των ἀνδρῶν του κατανεμηθέντων εἰς τα συν/τα της Μεραρχίας.

Δι' ἐτέρας διαταγῆς της 25ης καθωρίσθη ὅπως διὰ του λόκου μηχανικοῦ και τὴν βοήθεια των ἀνδρῶν των συν/των ἀρχίσῃ η κατασκευὴ ἀμυντικῶν ἔργων εἰς το πεδινόν τμήμα του μετώπου της Μεραρχίας.

Τὴν 26ην ἔδωκεν ἐντολήν ὅπως μία των πυρ/χιῶν της (III) 4 μοίρας πεδινού πυρ/κού προωθηθῇ και καταλάβῃ τὰς παλαιὰς θέσεις της εἰς Αετορράχην Μεταφερθείσης Ι) 3 μοίρας πεδ. πυρ/κού. Η πρὸς τούτο διαταχθεῖσα 9η πυρ/χία μετεκινήθη, λόγω παρουσιασθεισῶν δυσχερειῶν, τὴν ἐπομένην ἐσπέραν 27-28 Ιανουαρίου.

Τὴν 28ην Ιανουαρίου ἐξέδωκε διαταγὴν περὶ ἀμυντικῆς οργανώσεως του λόφου Αὐγῷ, εἰς τρόπον ὥστε να δύναται να παράσῃ οὗτος τὴν ἀπαιτούμενὴν ἀντίστασιν ἐν περιπτώσει ἐχθρικῆς ἐπιθέσεως. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν διέταξε το ἐν δευτέρᾳ γραμμῇ και εἰς τὴν περιοχὴν Φουάτ διαμένον ἐφεδρικοὺς τάγμα του ἀριστεροῦ υποτομέως της Μεραρχίας ὅπως διαθέσῃ κατὰ τὴν νύκτα λόκον ἐπὶ χαρακώματος βο-

ρείως της στενωποῦ Φουάτ, ὅπου η δευτέρα γραμμὴ ἀντιστάσεως της Μεραρχίας.

Τὴν 29ην Ιανουαρίου, εἰς ἐκτέλεσιν διαταγῆς του Γενικοῦ Στρατηγείου, ἔδωκεν ἐντολήν εἰς τα τάγματα των 1ου και 7ου συν. πεζ. να επανελθῶσιν εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν μονάδας.

Ὁ παρουσιασθεὶς εἰς τὴν II Μεραρχίαν ἐκ του 7ου συν. πεζ. λόκος ευζώνων προσεκολλήθη τὴν 31ην Ιανουαρίου εἰς το 1ον συν. πεζ.

Δ. IV Μεραρχία. Τα ἐν γραμμῇ τάγματα της Μεραρχίας ταύτης ἀντικαθιστάμενα σχεδόν κατὰ 48ωρον, προσεπάθουν κατὰ το δυνατόν να βελτιώσωσι τὸσον τὴν ἀμυντικὴν των ὁργάνωσιν, ὅσον και τὰς συνθήκας ἐγκαταστάσεως και διατροφῆς των, δοθέντος ὅτι η χιῶν, πίπτουσα σχεδόν συνεχῶς, καθιστὰ τὴν ἐπὶ των υψωμάτων της Μανωλιάσσης παραμονὴν ἐξαιρετικῶς ἐξαντλητικὴν. Πολλοὶ των ἀνδρῶν σθένουν ἐκ κρυστοπαγημάτων ἐλατουμένης οὕτω διαρκῶς της δυνάμεως.

Τὴν 21ην Ιανουαρίου ἐχθρικὴ ἐνέργεια πρὸς κατάληψιν θέσεως ἐναντι δεξιῷ των προφυλακῶν της Μεραρχίας ταύτης ἀπεκρούσθη μετ' ἀπωλειῶν. Τὴν 22 Ιανουαρίου διετάχθη η ἐπέκτασις πρὸς τα ἀριστερά των προφυλακῶν του 9ου συν. πεζ. διὰ της καταλήψεως παρ' αὐτοῦ ολοκλήρου της βαθείας χαράδρας της βορείως του χωριοῦ Κάτω Θεριακίσι, ἐπιτηρουμένης πρότερον διὰ περιπόλων. Οὕτω, ἐν συνεργασίᾳ και μετὰ του δεξιῷ των προφυλακῶν του 8ου συν. πεζ. ἐνησφαλίζετο πλήρης μεταξύ των δύο συν/των σύνδεσμος διατεθέντος ὑπὸ του 9ου συν. πεζ. ἐνός λόκου, ὅστις κατέλαβε το κενόν τούτο, κατὰ τὴν διάρκειαν της νυκτός 22-23 Ιανουαρίου. Τὴν 26ην Ιανουαρίου ἐτέθη εἰς τὴν διάθεσιν της Μεραρχίας ἐνίσχυσις 370 ἀνδρῶν διατεθείσα κατὰ προτίμησιν εἰς το 8ον συν. πεζ., ὅπερ, λόγω των ἀπωλειῶν, εἶχε πλειοτέρας ἐλλείψεις.

Τὴν 28ην Ιανουαρίου η Μεραρχία υπέβαλεν εἰς το Γενικόν Στρατηγείον ἀποτελέσματα ἀναγνωρίσεως ἐκτελεσθείσης ὑπὸ ἀξιωματικοῦ του Επιτελείου της εἰς τὴν περιοχὴν Δύο Βουνῶν- Αλεποχώρι. Δια ταύτης ἐκρίνετο ὡς ἀρκετὰ πλεονεκτικὴ η διάθεσις πυροβολικοῦ εἰς Δύο Βουνὰ και ἐπὶ πλεονεκτικωτέρα η ἐκεῖθεν κάθοδος εἰς Αλεποχώρι, διότι θα πῶντο ἐκ της θέσεως ταύτης να βληθῇ ἐκ των νῶτων η ἀπὸ Μανωλιάσσης μέχρι Αγίου Νικολάου ἑκτασις. Ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐκθέσει παρίειχοντο πληροφορίες περὶ της διατάξεως των ἐναντι του ἀριστεροῦ ἐχθρικῶν δυνάμεων, περὶ της διαμορφώσεως του προ της Μεραρχίας ἐδάφους, περὶ του τρόπου ἐκτελέσεως μερικῆς ἢ γενικωτέρας ἐνεργείας κατὰ του υψώματος 1072,23 του Αγίου Νικολάου και της Τσοῦκας.

Συνέχεια στο ἐπόμενο φύλλο

Λαογραφία - Παράδοση

Ο ήλιος, το φεγγάρι & τ' άστρα στο δημοτικό τραγούδι

Το φεγγάρι με το φώς του αλλάζει τον κόσμο, τον κάνει παραμυθένιο και ονειρικό.
Βασιλικός θα γίνω στο παραθύρι σου.
Κι ανύπαντρος θα μείνω για το χατίρι σου.
Το φεγγάρι κάνει βόλτα στις αγάπης μου την πόρτα,
το φεγγάρι κάνει κύκλο στις αγάπης μου τον κήπο.
Έβγα στο παραθύρι κρυφά απ' τη μάνα σου.
Και κάνε πως ποτίζεις τη μαντζουράνα σου.

Ο ερωτευμένος θέλει το φεγγάρι συνεργάτη για να γίνει κλέφτης γι' αυτά τα μαύρα μάτια.
«Απόψε δεν κοιμήθηκα και σήμερα νυστάζω, για δυο ματάκια π' αγαπώ, για δυο ματάκια μαύρα, θε να τα κλέψω μια βραδιά, νύχτα με το φεγγάρι».

Ο νιος που αγαπάει λέει:
«Σαν τι το θέλει η μάνα σου τη νύχτα το λυχνάρι,
πόκει στο σπίτι της τ' Αυγούστου το φεγγάρι».

Ο γέρος νοστάλγησε τα νυκτοπερματήματα:
«τάχα δεν ήμουν νιος και γω ποτέ δεν ήμουν παλληκάρι,
τάχα δεν επερπάτησα και γω τις νύχτες με φεγγάρι».

Και το λάβωμα του Λεπενιώτη, το φεγγάρι και τ' άστρο τα είπαν:
«εβγήκ' ο ήλιος κόκκινος και το φεγγάρι μαύρο,
κι ο λαμπερός Αυγερινός κινάει να βασιλέψει.
Πες μας καμμέν' Αυγερινέ κάνα καλό χαμπέρι,
το Λεπενιώτη βάρεσαν μεσ' το δεξί το χέρι».



Έργο του Ράλη Κοψίδη

Κι ας παν να είδουν τα μάτια μου
Κι ας παν να είδουν τα μάτια μου
πώς τα περνά η άγαπη μου.
Μην νύρε αλλού κι αγάπησε
και μένα μ' απαράτησε.
- Ποιος τό 'πε δεντρουλάκι μου
δε σ' αγαπώ πουλάκι μου.
Αν στο είπε ο ήλιος να καθεί
τ' άστρο να μη ζημερωθεί.
Κι αν στο είπανε στην εκκλησιά
κερί να μην ανάψεις πιά.
Κι αν στο είπανε στη γειτονιά
να μη ξανάρθει ήλιος πih.
Κι αν στο είπε το ρηγόπουλο
της Πάτρας τ' αρχοντόπουλο.
Να το ειδώ στα σίδερα
που με παιδεύει σήμερα.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

- **Κλαρίζω:** Κόβω τα κλαδιά δένδρου.
- **Κουτσοκέρα (h):** Προβατίνα ή γίδα με σπασμένο το ένα κέρατο.
- **Κρεμανταλάς:** Ξερό και δικαλωτό ξύλο μπηγμένο στο χώμα έξω από το κονάκι για να κρεμούν τις καρδιάρες με το γάλα και να μην το φθάνουν τα σκυλιά και τα φίδια.
- **Μονοβύζα (h):** Προβατίνα ή γίδα που έμεινε με ένα μαστάρι, επειδή την χτύπησε αρρώστια.
- **Ζάφτ(ι):** τούρκικη λέξη. (Τον έκανα ζάφτ!)
- **Ζεμπερέκι (το):** τουρκικη λέξη, μοχλός θύρας. (Ναβάλω του ζιμπερέκι!)
- **Σκαπουλάρω:** ξεφεύγω
- **Σκαμώνω:** απλώνω το χέρι για να χτυπήσω.



ΣΤΙΧΟΠΛΟΚΑΚΙΑ

Τής χήρας τό προσκέφαλο μυρίζει από κυδώνι
θά πάω κι' εγώ νά κοιμηθώ νά μου διαβούν οί πόνοι.

Στα ξένα σύ στά ξένα εγώ θαυμάιομαι πώς ζούμε
Γιά σκούξε σύ, νά κλάψω εγώ μην πάει κι' άνταμωθουμε.

Από σεβντά δέν ήξερα, δέν ήμουν μαθημένος
Καί τώρα πού μπερδεύτηκα πώς έγινα ό καμμένος.

Δέ φταίει ό κρασόπουλος ούτε καί τό κρασί
Μόν φταίει ή μαυρομάτα πού μούκατσε καρσί.

Για τον ερχομό της Άνοιξης καί της χαράς
Τά πουλάκια κελαϊδούν τα δενδράκια φυλλανθουν
Τά ορνίθια άρχινούν νά γεννούν και νά κλωσσοούν.
Τά κοπάδια ξαρχινούν ν' ανεβαίνουν σιά βουνά
καί νά τρώγουν τά κλαδιά
Ζώα, άνθρωποι πουλιά χαίρονται από καρδιάς
επαψαν οί παγωνιές και τά χιόνια κι' ό βοριάς.

ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

- Άδεια μαντριά γεμάτα λύκους.
- Άλλοι σκάφτουν και θερίζουν, κι άλλοι τρων και μακαρίζουν.
- Άλλοι τρων τό βόϊ κι άλλοι τρών την ουρά.
- Άλλο λέει η θειά μου κι άλλο ακούν τ' αυτιά μου.
- Αλλού μέ τρίβεις γούμενε κι αλλού πονάει η κοιλιά μου.
- Άλογο που δε βαστάει το σαμάρι το τρώει ο λύκος.
- Α(ν) δέ συμπή(σ)εις τη φωτιά δέν ανάφτει.
- Μάρτη βόλι μαστούρα κι ας τον κι ας ψειρίζτι.
- Μάρτη ξύλα φύλλα, μή κάψ' τά σταλίκια.
- Μάρτης γδάρτης κι ο ακκουλοτινάχτης. (Πλαιότερα ο έφοδιασμός για όλον τον χειμώνα γινότανε από το καλοκαίρι και φθινόπωρο και το Μάρτη τελειώνανε και τινάζοτανε ο σακούλες).
- Ού νάχας κι ού τόχας πέθανι, ού γιάτους είν' ού θ'όκός μας.

• **Βουινές:** «Βουινές» εμείς λέμε τα ξερά περιττώματα (η κοπριά) των αγελάδων
Τις βουινές τις έρικναν στον κήπο ή στο χωράφι για λίπασμα όπως γίνεται και σήμερα. Παλιά μάζευαν βουινές ξηρές, από τα σημεία που μαζεύονταν - στάλιζαν οι αγελάδες σε τσουβάλια και τις χρησιμοποιούσαν ως καύσιμη ύλη.
Όταν ήταν σε υγρή κατάσταση οι βουινές, τις ανακάτευαν με άχυρο και χώμα για να καλύψουν το δάπεδο των βοηθητικών χώρων ή να τις κολλήσουν στον τοίχο όπου οι αρμοί από τις πέτρες φέγγιζαν και έμπαζαν αέρα, ή για να τις στεγνώσουν.





Το ψωμί του κούκου

Ο καιρός όσο πάει βελτιώνεται και περισσότερο ότι και να κάνει η εποχή άλλαξε και ήρθε και επίσημα η άνοιξη. Η φύση ξύπνησε από το χειμερινό της ύπνο και το σκηνικό έγινε πολύχρωμο και αισιόδοξο. Η φωνή του κούκου είναι αυτή που προαναγγέλλει την Άνοιξη.

Οι δρόμοι, τα χωράφια, τα λιβάδια, οι πλαγιές και τα βουνά φόρεσαν τα καλά τους, γέμισαν από πολύχρωμα αγριολούλουδα και δημιουργούν ένα αίσθημα χαράς. Ανάμεσα στα εκατοντάδες όμορφα αγριολούλουδα, ξεχωρίζει αυτή την εποχή το ψωμί του κούκου



όπως συνθίζουμε να το λέμε.). Στη χώρα μας θα το συναντήσουμε με τα ονόματα σταφυλοϋάκινθος, Μούσκαρι το εύκομον, ή σταφύλι του κούκου. Το ψωμί του κούκου, ανήκει στην οικογένεια των Λιλιείδων (Liliaceae).

Στη χώρα μας συναντούμε γύρω στα 15 - 17 είδη. Περισσότερο φυτρώνει σε χαμηλά υψόμετρα και μάλιστα σε ασβεστολιθικά, αλκαλικά και ελαφρά όξινα εδάφη. Πολλαπλασιάζεται πολύ γρήγορα. Φυτρώνει από μικρό βολβό και έχει ύψος περίπου 25 εκατοστά. Τα φύλλα του βγαίνουν από το έδαφος και είναι λεπτά, γραμμωειδή και τα άνθη του μοιάζουν με μικρές καμπανούλες έχουν συνήθως μπλε χρώμα (υπάρχουν και μωβ), με άσπρο οδοντωτό τελείωμα και εμφανίζονται πολλά μαζί στην άκρη μίσχου σε ταξιανθία βότρου. Είναι πολυετές φυτό. Το όνομά του το πήρε από το λατινικό musk ή το ελληνικό «μόσχος», γιατί το απόγευμα αναδύει ένα λεπτό άρωμα που μοιάζει με το άρωμα του αμύλου.

Είναι φυτό γνωστό από την αρχαιότητα.

Μάλιστα υπάρχει και ένας μύθος, που λέει ότι ξηπήδησε από το αίμα δράκου. Οι αρχαίοι Έλληνες και οι Ρωμαίοι το καλλιεργούσαν και χρησιμοποιούσαν κυρίως τους βολβούς για τις σαλάτες τους, σαν διακοσμητικό αλλά και σαν θεραπευτικό βότανο. Περιέχει πολλές χρήσιμες ουσίες, όπως φώσφορο, ασβέστιο και υδατάνθρακες και έχει τονωτικές και διουρητικές ιδιότητες. Σε πολλές περιοχές της Ελλάδας (Κρήτη, Επτανήσα κ.λ.π.) ορισμένα είδη χρησιμοποιούνται και σήμερα για τις νηστίσιμες σαλάτες, κυρίως οι βολβοί και τα άνθη. Χρειάζεται όμως ιδιαίτερη προσοχή, διότι υπάρχουν και είδη δηλητηριώδη.

Το ψωμί του κούκου παράγει άφθονο νέκταρ και θεωρείται μελισσοκομικό φυτό. Επίσης καλλιεργείται σαν διακοσμητικό φυτό σε κήπους και παρτέρια, όπως οι υάκινθοι. Αυτά λοιπόν τα μικρά μπλε σταφυλάκια, που τα πατάμε και τα προσπερνάμε χωρίς να τα δώσουμε σημασία, έχουν κι αυτά τη δικιά τους ιστορία και είναι ιδιαίτερα χρήσιμα στον άνθρωπο, στις μέλισσες και γενικά στη φύση μας.

Αλληγορία της Θάλασσας

στην Εκκλησία των Αγίων Αποστόλων στη Μάνταμπα

Το 1902 ο Don Manfredi ιερέας της Λατινικής κοινότητας ανακάλυψε την εκκλησία των Αγίων Αποστόλων στο ιστορικό κέντρο Madaba και το περίφημο μετάλλιο με την προσωποποίηση της θάλασσας στο κέντρο του ναού. Το μετάλλιο φέρει την επιγραφή: KYRIE O ΘΕΟΣ O ΠΟΙΗΣΑΣ ΤΟΝ ΟΥΡΑΝΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΓΗΝ ΔΟΣ ΖΩΗΝ ΑΝΑΣΤΑΣΙΩ ΚΑΙ ΘΩΜΑ ΚΑΙ ΘΕΟΔΩΡΑ Κ ΣΑΛΑΜΑΝΙΟΥ ΨΗΦ.

Το μενταγιόν διαμέτρου 2,2μ. είναι διακοσμημένο με προσωποποίηση της θάλασσας, που αναπαρίσταται ως γυναίκα που αναδύεται από τα κύματα. Η φυγούρα είναι προτομή με μέρος του στήθους ακάλυπτο και χαλαρά μαλλιά. Το δεξί της χέρι είναι υψωμένο και βραχιόλια κοσμούν τον καρπό και το βραχιόνα. Ο αριστερός της ώμος είναι ντυμένος και πάνω από αυτό υψώνεται ένα πηδάλιο σε έναν άξονα.

Αυτό το πηδάλιο είναι το σύμβολο της δύναμης να οδηγεί τα σκάφη στη θάλασσα,

και γενικότερα τη ζωή σε αυτόν τον κόσμο σύμφωνα με έναν χριστιανικό συμβολισμό. Η προτομή περιβάλλεται από πολύχρωμα ψάρια, μια μέδουσα, ένα χταπόδι και δύο καρχαρίες με ανοικτά σαγόνια.

Σαλαμάνιος είναι το όνομα του καλλιτέχνη που έφτιαξε το υπέροχο ψηφιδωτό πεζοδρόμιο που χαρακτηρίζεται από ψηφίδες με ιδιαίτερα έντονα χρώματα. Ο σχεδιασμός οργανώνεται γύρω από ένα μεγάλο κεντρικό μενταγιόν που αναπαριστά τη γυναίκα προσωποποίηση της Θάλασσας. Είναι μια αλληγορία της θάλασσας, ένα ειδωλολατρικό μοτίβο σε μια χριστιανική εκκλησία. Αυτή η προσωποποίηση δανείστηκε από την κλασική απεικόνιση της θεάς Θέτιδας που αναδύεται από τα κύματα.

Η Μάνταμπα είναι μια πόλη στην Ιορδανία 30 χιλιόμετρα νότια του Αμμάν. Αναφέρεται στη Βίβλο και καταλαμβάνεται καθ' όλη τη ρωμαϊκή περίοδο, οι 14 εκκλησίες της δια-



τηρούν πολλά ποιοτικά ψηφιδωτά που χρονολογούνται συχνά από την περίοδο του επισκόπου Σέργιου τον έκτο αιώνα μ.Χ.

Ο Ναός των Αγίων Αποστόλων χτίστηκε εκείνη την εποχή στην πλαγιά του λόφου, πιθανότατα με πρωτοβουλία της χριστιανικής κοινότητας, σε μια εποχή που η Μάνταμπα ήταν έδρα επισκοπής. Μετά το σεισμό του 746, η πόλη παρήκμασε. Οι χαρακτήρες αυτού του ψηφιδωτού σφρηλατίθηκαν, πιθανώς τον όγδοο αιώνα.

Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ



Η Μεγάλη Πέμπτη τιμά τέσσερα γεγονότα

Η εβδομάδα αυτή, που καλείται και ως «Εβδομάδα των Παθών», είναι λοιπόν αφιερωμένη στα Άγια Πάθη του Ιησού Χριστού, πριν την Ανάσταση και την Ανάληψή Του και έχει ονομαστεί ως «Μεγάλη», σε ανάμνηση των ιδιαίτερα σημαντικών («Μεγάλων») για την ορθόδοξη πίστη γεγονότων που λαμβάνουν χώρα κατά τη διάρκειά της.

Οι τέσσερις πρώτες ημέρες της Μεγάλης Εβδομάδας μας προετοιμάζουν πνευματικά για το θείο δράμα, με τις Ακολουθίες να ονομάζονται «Ακολουθίες του Νυμφίου».

Πλησιάζοντας προς την κορύφωση του θείου δράματος, η **Μεγάλη Πέμπτη τιμά τέσσερα γεγονότα**:

1. Τον ιερό νιπτήρα, όπου ο Ιησούς έπλυνε τα πόδια των 12 Αποστόλων, μια κίνηση που συμβολίζει τη σημασία της ταπεινότητας, δείχνοντας σε όλους ότι δεν πρέπει να επιζητούμε τα πρωτεία. 2. Το Μυστικό Δείπνο, του Χριστού με τους μαθητές Του, όπου και τους κοινώνησε το Σώμα και το Αίμα Του, λέγοντας: «**Λάβετε φάγετε τοῦτό μου ἐστί τὸ σῶμά, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλόμενον, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καθὼς καὶ: πίνετε ἐξ αὐτοῦ πάντες: τοῦτό ἐστί τὸ αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης τὸ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ πολλῶν ἐκκυνόμενον**». Μέσα από αυτό το γεγονός, ο Υἱός του Θεοῦ παρέδωσε στους πιστούς το Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας. 3. Της προσευχῆς του Ιησού προς τον πατέρα του στο Ὄρος των Ελαιῶν της Ιερουσαλήμ, λίγο πριν τη σύλληψή του, όπου φανερώνει την αγάπη του για τους ανθρώπους, ενώ παρακαλά για την διαφύλαξη και τον αγιασμό τους. 4. Της προδοσίας του Κυρίου από τον μαθητή του, Ιούδα, ο οποίος τον υπέδειξε με ένα φιλί στους στρατιώτες του αρχιερέα Καϊάφα, με το αντίτιμο των «τριάντα αργυρίων». Η ιστορία αυτή σηματοδοτεί την αρχή των Παθών του Χριστού.

Τη **Μεγάλη Παρασκευή** (Μεγάλη Πέμπτη βράδυ): τελείται η «Ακολουθία των Παθών», η οποία μας θυμίζει και μας καλεί όλους να μετέχουμε στα Πάθη του Ιησού, δηλαδή: α) Τα πτυσίματα, β) τα μαστι-

γώματα, γ) τις κοροϊδίες, δ) τους εξευτιλισμούς, ε) τα κτυπήματα, στ) το σγκάθινο στεφάνι και κυρίως την ζ) Σταύρωση και η) τον θάνατο του Χριστού μας.

Κατά τη διάρκεια της λειτουργίας πραγματοποιείται η ανάγνωση αποσπασμάτων από τα 12 Ευαγγέλια, τα οποία περιγράφουν τα γεγονότα από τη σύλληψη έως και την ταφή του Χριστού.

Μεγάλο Σάββατο (Μεγάλη Παρασκευή πρωί και βράδυ): Μέχρι λίγο πριν τις 11:00 το πρωί τελούνται οι ακολουθίες των Μεγάλων Ωρών, ενώ οι πιστοί προσκυνούν τον σταυρωθέντα. Το μεσημέρι της ίδιας μέρας τελείται ο Εσπερινός του Μεγάλου Σαββάτου, όπου ο Χριστός αποκαθλώνεται και τοποθετείται στον Επιτάφιο, δηλαδή η Ταφή Του Κυρίου από τον Ιωσήφ τον Αριμαθαίας και το Νικόδημο τον Φαρισαίο, μέλος του Μ. Συμβουλίου και κρυφό μαθητή του Κυρίου. Πραγματοποιείται και ο στολισμός του επιταφίου και το βράδυ, γίνεται η περιφορά του επιταφίου, καθώς ψάλλεται ο επιτάφιος θρήνος.

Κυριακή του Πάσχα (Μ. Σάββατο πρωί και νύκτα από τις 12.00 π.μ.): Το Μεγάλο Σάββατο τιμάται τόσο η ταφή του Ιησού, όσο και την Κάθοδό Του στον Άδη, όπου και κήρυξε το Ευαγγέλιο στους νεκρούς. Ήδη από το πρωί λαμβάνει χώρα ο Εσπερινός της Κυριακής του Πάσχα, όπου και γιορτάζεται η πρώτη Ανάσταση, κατά την οποία ψάλλεται το «Ανάστα ο Θεός».

Το βράδυ του Σαββάτου, οι πιστοί συγκεντρώνονται στην εκκλησία, όπου γίνεται η θεία λειτουργία της Κυριακής του Πάσχα. Τότε, τελείται η Ακολουθία της Αναστάσεως και ψάλλεται το «Δεύτε λάβετε φως», με το Άγιο φως να προσφέρεται από τον ιερέα στους πιστούς.

Αν και οι πιστοί έχουν συγκεντρωθεί στο ναό από το βράδυ, το «Χριστός Ανέστη» ψάλλεται μόλις σημάνει 12 π.μ. την Κυριακή του Πάσχα, ο οποίος ακολουθείται από τον Ὁρθρο και την Αναστάσιμη Θεία Λειτουργία της Κυριακής του Πάσχα.



Μεγάλη Παρασκευή



Μεγάλο Σάββατο



Κυριακή του Πάσχα

ΤΑ ΛΑΖΑΡΟΥΔΙΑ

Τα «Λαζαρούδια» αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα έθιμα για το χωριό μας και γενικότερα την Ήπειρο. Στο παρελθόν οι δρόμοι γέμιζαν κυρίως από παιδιά που με τα καλάθια και τα κουδούνια τους έλεγαν τον «Λάζαρο».

Συνεχίζοντας την παράδοση, παραμονές του Λαζάρου (8/4/23) τα παιδιά επισκέφθηκαν τα ανοικτά σπίτια, για τραγουδήσουν τα κάλαντα του Λαζάρου. Θέλησαν με αυτό τον τρόπο να διαλαλήσουν το αναστάσιμο μήνυμα, που έχουν ως περιεχόμενο τα κάλαντα του Λαζάρου, αλλά και να τονίσουν την ανάγκη τα ήθη και τα έθιμά μας να διατηρούν ζωντανά.

Οι παραδόσεις του τόπου μας, όταν μας αγγίζουν εσωτερικά, μας θωρακίζουν, γιατί ενισχύουν την ανθρωπιστική και την πολιτιστική μας ταυτότητα.

Τα Λαζαρούδια ή ο Λάζαρης, παραδοσιακά κάλαντα, τραγουδιούνται στην Ήπειρο, μέχρι τις μέρες μας από παρέες παιδιών, στα χωριά και στις γειτονιές, παραμονές του Λαζάρου.

Στην μετακατοχική Ήπειρο, τα παιδιά από τις προηγούμενες μέρες φρόντιζαν να βρουν μεγάλα κυπριά να φτιάξουν την καλύτερη λαζαρίνα και το καλάθι για τ' αυγά, γιατί αυγά έδιναν ως επι το πλείστον οι νοικοκυρές. Κάποιες έδιναν και ξερά σύκα ή καρύδια ή αμύγδαλα ή ακόμα και κουλούρια.

Πριν ξεκινήσουν, μέσα στο καλάθι ο κα-

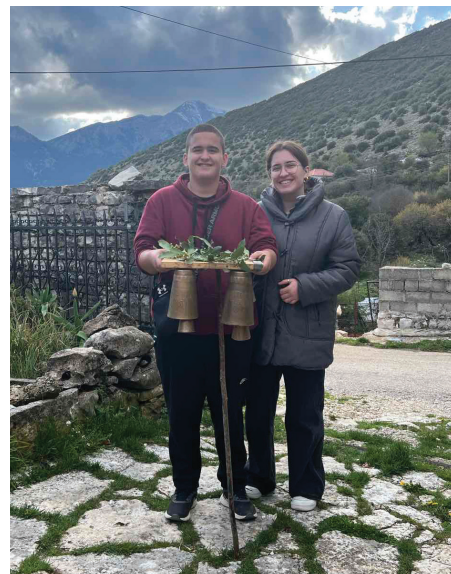
θένας της παρέας έβαζε από ένα αυγό, για «φώλι», ώστε να βλέπουν οι νοικοκυρές ότι κι άλλες έδωσαν αυγό για να δώσουν κι αυτές.

Τα κάλαντα του Λαζάρου συνόδευε η λαζαρίνα φτιαγμένη από σανίδες σε σχήμα τετράγωνο, που στις τέσσερις γωνίες κρέμονταν τα τέσσερα κυπριά (κουδούνια σε σχήμα καμπάνας, μικρότερου μεγέθους, κατάλληλο για γίδια. Συνήθως ήταν ή τέσσερα μεγάλα κυπριά με μονό ή διπλό γλωσσίδι ή τρία κυπριά κι ένα κουδούνι. Η κάθε παρέα περηφανεύονταν για τη ζυγιά της: «Εμείς έχουμε τα μεγαλύτερα κυπριά...» ή «εμείς έχουμε κυπριά με διπλό γλωσσίδι και μια μεγάλη κουδούνα...»

Ένα παιδί της παρέας κρατούσε το καλάθι ενώ είχαν στα χέρια τους ένα σκόπι (μαγκούρα/μπαστούνι) για να στηρίζουν τη λαζαρίνα.

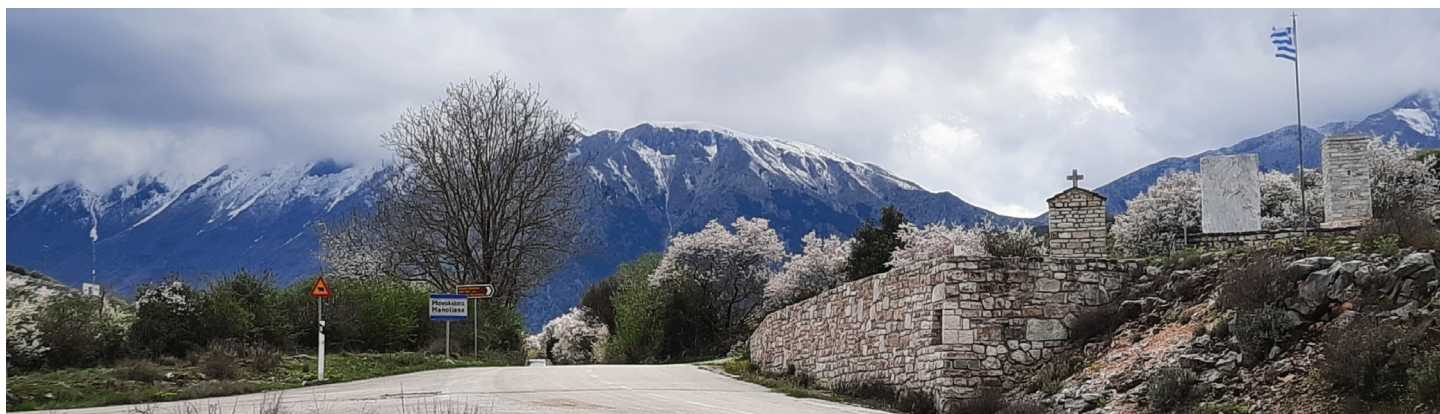
Από ωρίς το πρωί παρέες - παρέες (συνήθως δυο-δυο) άρχιζαν να λένε τα κάλαντα, ενώ κατά τη διάρκεια της ημέρας διασταυρώνονταν στους δρόμους, έκαναν απολογισμό τι μάζεψαν και ποιος μάζεψε περισσότερα και που απομένει να πάνε...

Το μεσημέρι γινόταν η μοιρασιά με απόλυτη δικαιοσύνη, «ένα σου κι ένα μου». Μετά τη μοιρασιά τα αυγά πήγαιναν στο σπίτι να παραδοθούν στη μητέρα για τις ανάγκες της οικογένειας και των ημερών του Πάσχα, με εξαίρεση ένα - δύο που ανταλλάσσονταν στο μπακάλικο του χωριού για λίγες καραμέλες ή λίγο χαλβά.



Τα λαζαρούδια: Η Σοφία και ο Σωτήρης, τα παιδιά της Λίτσας και του Γεωργίου Τζίμα.

Σήμεραν έρχε'ο χριστός
Ο επουράνιος Θεός.
Εις την πόλη Βηθανία
Μάρθα κλαίει και Μαρία,
Λάζαρον τον αδελφό τους,
τον γλυκύν κι εγκαρδιακό τους.
Πές μας, Λάζαρε τι είδες
εις τον Άδη, όπου πήγες.
-Είδα φόβους, είδα τρόμους
είδα βάσανα και πόνους.
Δώστε μου λίγο νεράκι
να ξεπλύνω το φαρμάκι.
Της καρδιάς μου των χειλέων
και μη με ρωτάτε πλέον.



5 Τούρκοι στρατιώτες δεν αξίζουν 40 δραχμές!

Πέντε Τούρκοι στρατιώτες πόσο νομίζετε ότι εξετιμήθησαν από το διευθυντή του Ηπειρωτικού πυροβολικού μας κ. Παρασκευόπουλου; Ούτε 40 δραχμές. Κατήρχοντο πέντε στρατιώτες Τούρκοι από το Μπιζάνι μεταβαίνοντας δια νερό. Ένας στρατιώτης που τους αντιλήφθηκε είπε στον κ. Παρασκευόπουλο:

- Κύριε συνταγματάρχα, δεν τούς ρίχνουμε μια κανονιά;
- Η μια κανονιά, απάντησε ο κ. Παρασκευόπουλος, κοστίζει 40 δραχμές. Δεν αξίζει λοιπόν να τīs χάσουμε για πέντε παλιοστρατιώτες. Να ήταν τουλάχιστον καμιά πεννηταριά!

Όποιος φλαβεί χωρίς να ανησυχάται, του ψεκίζει χωρίς να σημαδεύει